

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI
FAKULTA FILOZOFICKÁ

DIPLOMOVÁ PRÁCE

**SOCIÁLNÍ ASPEKTY MATEŘSTVÍ V IZRAELI: PŘÍPADOVÁ
STUDIE STRATEGIÍ PÉČE O DÍTĚ VE VĚKU 0 – 3 LET
V MOŠAVU NIR CVI**

VERONIKA ČIHÁKOVÁ
PLZEŇ 2016

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

FAKULTA FILOZOFICKÁ

KATEDRA BLÍZKOVÝCHODNÍCH STUDIÍ

STUDIJNÍ PROGRAM MEZINÁRODNÍ TERITORIÁLNÍ STUDIA

OBOR BLÍZKOVÝCHODNÍ STUDIA

DIPLOMOVÁ PRÁCE

SOCIÁLNÍ ASPEKTY MATEŘSTVÍ V IZRAELI: PŘÍPADOVÁ

STUDIE STRATEGIÍ PÉČE O DÍTĚ VE VĚKU 0 – 3 LET V

MOŠAVU NIR CVI

VERONIKA ČIHÁKOVÁ

Vedoucí práce:

Mgr. Zbyněk Tarant, Ph.D.

Katedra blízkovýchodních studií

Západočeská univerzita v Plzni

Plzeň 2016

Prohlášení autora:

Níže podepsaná - autorka práce prohlašuje, že tuto práci jsem sepsala sama, za použití zdrojů použitých v poznámkách pod čarou, seznamu zdrojů a svých vědomostí a poznámek. Autor práce si je vědom náležitostí ochrany duševního vlastnictví, jakož i práv a povinností vyplývajících z této ochrany pro autora i příjemce zprávy.

.....

Veronika Čiháková - autorka práce

Obsah

1 Úvod.....	4
2 Mošav Nir Cvi.....	6
2.1 Občanská vybavenost.....	16
3 Ženy a mateřství v Izraeli.....	19
3.1 Ženy a mateřství v Izraeli v číslech.....	23
4 Ženy a mateřství v Nir Cvi – metodologie výzkumu.....	33
5 Analýza a interpretace výzkumu.....	36
5.1 Porodnost v mošavu.....	36
5.2 Mateřská a rodičovská dovolená.....	37
5.2.1 Ideální doba MD/RD.....	40
5.3 Strategie po MD/RD.....	41
5.3.1 Homecare -Domácí péče.....	42
5.3.2 Jesle.....	43
5.3.3 Chůvy a Au Pair.....	47
5.3.4 Au Pair.....	49
5.4 Vliv rodičů.....	52
5.4.1 Pomoc od rodičů.....	54
5.5 Volný čas.....	56
5.6 Výchova.....	57
6 Kapitola Au Pair.....	60
6.1 S agenturou za exotikou.....	60
6.2 Pracovní náplň Au Pair.....	61
6.3 Vztahy s rodinou.....	62
6.4 Výchova dětí a volný čas.....	63
6.5 Důvod najímání Au Pair.....	64
6.6 Vliv zkušenosti Au Pair na výchovu dětí a strategie péče.....	65
6.6.1 Shrnutí.....	66
7 Závěr.....	67
8 Použité informační zdroje:.....	72
9 Resumé.....	77
10 Přílohy.....	78

1 Úvod

Ženy v Izraeli, tak jako jinde na světě, musí ve svém životě uvést do souladu svoji kariéru s rodinným životem. Role žen je navíc v této zemi ovlivňována náboženským charakterem společnosti. Ženy a mateřství jsou ústředním tématem této práce.

Izrael jsem poprvé navštívila v únoru r. 1998 a tuto zemi jsem se rozhodla poznat prostřednictvím práce Au Pair. Prvním místem, které jsem poznala, byl mošav Nir Cvi. Strávila jsem zde přibližně čtyři až pět měsíců a pracovala jsem hned v několika rodinách. Poté jsem se odstěhovala do Tel Avivu, kde jsem pracovala v dalších dvou rodinách a mošav jsem pravidelně navštěvovala během mého následujícího téměř pětiletého pobytu, který skončil v listopadu r. 2002. Nir Cvi jsem navštívila znovu během své krátké návštěvy v r. 2004. Poté jsem zde bydlela během svého tříměsíčního pobytu v r. 2004. Naposledy jsem zde strávila jeden měsíc v r. 2012 po ukončení 1. ročníku svého bakalářského studia. V mošavu jsem našla přátele a mám zde mnoho známých.

Dlouhodobá zkušenost práce Au Pair mě úzce spojovala s problematikou mateřství. Překvapila mne zejména velice krátká mateřská dovolená, kterou ženy v Izraeli s porovnáním s Českou republikou čerpají. Standardně mají ženy nárok na čtrnáct týdnů placené mateřské dovolené a následná rodičovská dovolená již hrazená není a činí maximálně padesát dva týdnů. Tento fakt spolu s jeho důsledky mne přivedl na myšlenku zhotovit výzkum v důvěrně známém prostředí Nir Cvi. Zajímalo mne, jakým způsobem ženy tuto problematiku prakticky řeší. Hlavním cílem této práce je popsat hlavní strategie péče o dítě do věku tří let a zjistit hlavní důvody jejich volby. Před začátkem výzkumu jsem si svolila hlavní hypotézu. Tato hypotéza předpokládá, že strategie jeslí bude nejoblíbenější, jelikož ženy spoléhají spíše na instituci jeslí než na chůvu a Au Pair. Jesle jsou zároveň finančně dostupnější než chůva. Na druhé straně v mošavu Nir Cvi žijí lidé s dobrou ekonomickou základnou a mohou si dovolit chůvu nebo Au Pair

zaplatit. Dále jsem chtěla srovnat zaměstnávání Au Pair v současnosti s dobou před r. 2000. Tento přelomový rok byl zvolen proto, že označuje datum rok propuknutí druhé intifády. Moje hypotéza předpokládá, že fenomén Au Pair se již nikdy po tomto roce neujal v takové míře, jako tomu bylo před ním.

Práce je rozdělena do několika částí. Kapitola mošav Nir Cvi je věnována důkladnému popisu terénu. Obsahuje vysvětlení termínu mošav, mapuje stručnou historii místa, přibližuje jeho charakter a popisuje občanskou vybavenost. Obsahuje také narativní rozhovor místního pamětníka.

Kapitola ženy a mateřství v Izraeli je věnována teoretické části. Přibližuje specifika žen v izraelské společnosti, věnuje se tématu porodnosti, mateřské a rodičovské dovolené, zaměstnanosti žen s malými dětmi a zastoupení jednotlivých strategií, tedy domácí péče, jeslí a placeného hlídání v rámci celého Izraele. Tyto informace jsou podloženy kvantitativními daty získanými především ze zdrojů výzkumného centra Taub v Izraeli.

V metodologické části jsou popsány výzkumné postupy a jsou zde představeni informátoři. Těmi jsou jak ženy z Nir Cvi, tak české Au Pair, které v Nir Cvi pracovaly. Hlavní část práce je věnována analýze a interpretaci výzkumu, vztahuje získaná data k teoretické části. Součástí je také kapitola, která analyzuje výpovědi Au Pair. Závěr shrnuje získané informace, dává je do vztahu se teoretickou částí a vrací se k hypotézám.

Uvádím zde poznámku k pravopisu psaní velkých a malých písmen ve slově Žid. Gramatického pravidla určují psaní velké písmeno ve slově Žid, pokud se jedná o státní příslušnost ke státu Izraeli a malé písmeno, pokud se jedná o příslušnost k judaismu. Z toho vyplývá, že Žid s velkým písmenem by se teoreticky měl psát až po vzniku Izraele v r. 1948. V kapitole mošav Nir Cvi se zabývám krátce epochou před vznikem Izraele. Z tohoto důvodu se v textu objevuje slovo Žid s malým i velkým písmenem.

V práci je použita citační forma ČSN ISO 690.

2 Mošav Nir Cvi

Od 80. let 19. století přicházeli do Palestiny židé s konkrétními představami o osídlení země. První generace příchozích plánovaly v zemi vystavět vesnice evropského typu, jak je znaly ze zemí, odkud přišly. Židovská zemědělská kolonizace přeměnila chudou a zaostalou Palestinu na zemi, která podporuje stovky vesnic a může se chlubit jedním z nejmodernějších a nejefektivnějších systémů na světě. Nebylo toho však dosaženo implantováním evropského modelu, ale během dlouhodobého procesu experimentování a adaptace. Trvalo skoro padesát let, než byly vytvořeny systémy, podle kterých mohl fungovat moderní národ založený na usedlostech vesnického typu.¹

Počátkem 19. století žilo v Palestině přibližně 5 000 sefardských židů. Až poté začali do země mířit aškenázští židé, kteří se usazovali ve svatých městech jako Safed, Tiberias, Hebron a Jeruzalém. V r. 1884 židovská populace dosáhla díky imigraci aškenázských židů z východní Evropy počtu 24 000.² Ti ale nepřispěli k rozvoji vesnických sídel. Vesnická sídla byla postupně až do 30. let 20. století proměňována na polovojenské základny, jež byly nutností pro udržení a získání nových území v nepřátelském prostředí. Od 80. let 19. století až do vyhlášení nezávislosti v r. 1948 bylo založeno přibližně 250 vesnic různého typu. Masová vlna přistěhovalců v 50. letech 20. století, která přišla spolu s rozšířením území a novými finančními zdroji, generovanými nově vzniklým státem, podnítila výstavbu dalších 400 vesnic. Ze strategických důvodů docházelo k masivnímu osídlování zejména pohraničních oblastí.³ Do roku 1967, kdy vypukla Šestidenní válka, byla zemědělská kolonizace téměř završená. Čili během necelého století, od r. 1882 do r. 1967 bylo založeno více než 650 vesnic.⁴

Původním typem vesnic zakládaných v 80. letech 19. století byla téměř výhradně tzv. mošava. Je to tradiční typ osady, kde farmáři obhospodařovali půdu

---

1 Troen, S. Ilan: *Imagining zion: dreams, designs, and realities in a century of jewish settlement*. New Haven: Yale University Press, 2011. S. 3-4.

2 Tamtéž. S. 6.

3 Tamtéž. S.208.

4 Tamtéž. S. 3-4.

individuálně. Mošavot (pl. od mošava) ovšem nebyly schopné ekonomické nezávislosti. Nevyvíjely se dostatečně rychle na to, aby umožnily kolonizaci ve velkém měřítku a zároveň v dostatečně krátkém časovém období. V r. 1918 žilo přibližně 12 000 židů ve třiceti mošavot, a tak musel být tento model osady přetvořen. Těsně před 1. světovou válkou byl vytvořen model kibucu (kvuca), který hospodaří formou kolektivního vlastnictví a mošav, který podobně jako kibuc hospodaří společně, ale na rozdíl od kibucu zde hraje významnou roli i soukromé vlastnictví.⁵

Během 30. let, ale také v období po vyhlášení nezávislosti až do raných 50. let byl nejčastějším typem nových osad kibuc. Obyvatelé kibuců pocházeli především z mládežnických levicových hnutí a elitních skupin jako Palmach.⁶ Kibucy se však nedokázaly přizpůsobit masové imigraci. Byly velmi selektivní ve výběru nových usedlíků. Většinu nově příchozích byli Židé z Evropy, kteří sdíleli socialistickou, sekulární ideologii a vysoce rovnostářský princip mezi členy. Panovala rovněž neochota přijímat orientální Židy, kteří nebyli s těmito ideologickými principy obeznámeni. Kibucy tak selhaly jako nástroj masové imigrace.⁷ Proto v 50. letech 20. století byl kibuc nahrazen mošavem, který byl na rozdíl od kibucu schopen přijmout imigranty ve velkém měřítku. V polovině 60. let dosáhly mošav i kibuc svého vrcholu a nastoupil nový model venkovského sídla. Ta byla zakládána ve stejném duchu jako první mošavot, mošavy a kibucy. Byly to malé komunity, které společně sdílely kulturní, ideologické a ekonomické představy. Ovšem v tomto případě šlo o typ sídla, které nebylo založeno na zemědělství. Bylo původně navrženo proto, aby byla početně posílena židovská přítomnost v oblasti Galiley, kde žilo převážně arabské obyvatelstvo. K nejextenzivnější výstavbě těchto nezemědělských

---

5 Troen, S. Ilan: *Imagining zion: dreams, designs, and realities in a century of jewish settlement*. New Haven: Yale University Press, 2011. S. 4-5.

6 Tamtéž. S. 213. Palmach byly elitní jednotky židovské vojenské organizace Hagany, které působily v Palestině během britského mandátu od r. 1941. Po r. 1943 kvůli oficiálnímu zákazu Britů přešly jednotky do ilegality a byly začleněny do systému kibuců.

7 Tamtéž. S. 216-217.

vesnických sídel došlo v oblastech Judey a Sábaří po okupaci Západního břehu v r. 1967.⁸

„V 50. letech mošav nahradil kibuc jako nejdynamičtější forma osidlování a stal se nejčastějším typem venkovského sídla. V prvních pěti letech po vyhlášení nezávislosti bylo založeno 213 mošavů a jen 79 kibuců. Od r. 1953 do r. 1967 přibýlo pouze dalších 20 kibuců v kontrastu k 91 mošavům.“⁹ Oba sdílely hodnoty vzájemné pomoci a spolupráce, ale zatímco za nejvyšší jednotkou v kibucu byla považována celá skupina, tak v mošavu to byla rodina. Mošav byl transformován na základě hodnot a tradic nově příchozích. Ale i přes svou sociální flexibilitu začalo být koncem 70. let jasné, že začíná mít ekonomické problémy. Hlavním problémem byl nedostatek práce pro druhou generaci, která v nich vyrostla. Půda se podle pravidel mošavu předávala jen jednomu členu rodiny, zpravidla tomu nejstaršímu. Postupná mechanizace zemědělství kladla menší nároky na lidské zdroje a tak místní rodinné farmy nebyly schopny uživit všechny členy rodiny. Ty si pak přeorganizovaly způsob hospodaření tak, že většinou hlava rodiny odjížděla za výdělkem mimo mošav a o farmu se starala žena s dětmi. Tento problém byl řešen dvěma způsoby. Tím prvním bylo zakládání a rozšiřování měst a jejich průmyslu, který dal obživu nejen obyvatelům měst, ale i obyvatelům mošavů. Tím druhým byla jejich industrializace.¹⁰

Mošavy se dělí na dva typy. Tím častějším je mošav ovdim (osada pracujících), kde rolníci spolupracují a mošav šitufi (osada společná), kde je země je obdělávána společně, ale není přidělena jednotlivým statkům nebo jednotlivcům, svou podstatou se tak blíží kibucům.¹¹

Jedním z prvních jmenovaných je mošav Nir Cvi (česky „Cviho louka“). Ten byl založen r. 1954 imigranty z Argentiny. Původní název tohoto mošavu byl Kfar Argentina (argentinská vesnice). Později byl přejmenován podle Maurice

---

8 Troen, S. Ilan: *Imagining zion: dreams, designs, and realities in a century of jewish settlement*. New Haven: Yale University Press, 2011.S. 208-209.

9 Tamtéž.S. 218

10 Tamtéž. S. 219-220.

11 Krupp, Michael. *Sionismus a stát Izrael*. Praha: Vyšehrad, 1999. S. 82.

„Zvi“ de Hirsch. Baron de Hirsch byl mnichovský rodák, který pocházel z bohaté bankéřské rodiny a r. 1891 zřídil nadaci Židovské kolonizační sdružení. Jeho cílem bylo zlepšit morální a socioekonomické postavení židů z východní Evropy. Pomáhal jim zakládat zemědělské osady v Argentině a v Brazílii. S naší zemí ho pojí místo jeho posledního odpočinku Stará Ďala, která se nachází na území bývalého Rakouska Uherska, což je dnešní Hurbanovo na Slovensku.¹² Založení mošavu je výsledkem skupiny sionistů, kteří se rozhodli odjet z Argentiny a zrealizovat svůj sen usadit se ve Svaté zemi.¹³ Mezi lety 1949-1951 se mezi usedlíky v Argentině zformovala myšlenka o aliji¹⁴ do Izraele a založit tam svoje domovy. V tomto období odešlo množství především mladých lidí, kteří se začlenili se do kibuců. V r. 1951 se vypravila první skupina, aby vyjednávala s Židovským národním fondem o založení mošavu. Tato skupina měla tři zásadní požadavky: Aby mošav byl zemědělsko – industriální, aby nikdo z příchozích nebyl nucen do zaměstnání v zemědělství, každý se mohl živit podle své volby a hlavně, aby mošav byl založen blízko velkého města a ne v Negevské poušti, jak původně chtěli členové fondu. Židovský národní fond po několika fázích vyjednávání nakonec přijal všechny stanovené podmínky. K realizaci projektu byla založena akciová společnost CAIRA, což je španělský akronym pro průmyslově-zemědělskou kolonii Argentinské republiky. Svou roli v přesídlování sehrály i obavy židovského obyvatelstva z režimu prezidenta Juana Peróna, který sympatizoval s fašismem. Společnost po dvou letech získala 3000 hektarů půdy v oblasti Cerifin a podepsala dohodu se společností Rasco, která byla výkonným tělesem Židovského národního fondu, o založení mošavu. V první fázi bylo postaveno 30 domů pro imigranty, vymezena průmyslová zóna a farmářská jednotka o 30 hektarech. Každá rodina obdržela od společnosti CAIRA úvěr v hodnotě 1500 USD. V červnu r. 1953 bylo dokončeno prvních deset domů a 17. 11. 1953 přijelo prvních deset rodin. Vzápětí do mošavu zamířili další lidé

---

12 Jewish virtual library: Jewish colonization Association (ICA). Online. Dostupné z:

http://www.jewishvirtuallibrary.org/jsource/judaica/ejud_0002_0011_0_10128.html (1.4.2016).

13 Moshav Nir Zvi- Kfar Argentina. On line. Dostupné z: <http://www.nirzevi.muni.il/> (1.4.2016).

14 Alija označuje židovskou imigraci do Palestiny a Izraele. Ole chadaš je ten, kdo se navrácí do země svých otců.

z kibuců a olim chadašim z Uruguaje.¹⁵ Pro většinu lidí byl život v nově založeném mošavu velice těžký. Příchozí pocházeli z bohatých rodin a byli zvyklí na život v dostatku. Zde byly potraviny jako maso, ryby, vejce vydávány na příděl. Museli si zvyknout na tvrdou farmářskou práci, museli vše vybudovat od začátku a také se vyrovnávali s odlišnými klimatickými podmínkami. Během šedesáti let se mošav značně proměnil. Drobná řemesla přivezená příchozími především z Latinské Ameriky zanikla a je pod kontrolou jedné společnosti. I přestože byly vyvinuty snahy o zachování zemědělského rázu mošavu, dnes se zde živí zemědělstvím jen několik obyvatel. Chloubou Nir Cvi je dnes živá, energická komunita. Je spravována výborem zvolených zástupců, kteří svoji činnost vykonávají dobrovolně. Složení obyvatelstva také prošlo proměnou, především s odchodem části mladší generace.¹⁶ Do mošavu se začali stěhovat lidé z různých oblastí Izraele i olim chadašim z Evropy i Ameriky. Původní jihoamerická komunita je dnes velmi promíchána s nově příchozími a není zde již slyšet španělština a jidiš jako na počátku. Obecně lze konstatovat, že komunitu tvoří téměř výhradně sekulární aškenázští Židé, které z hlediska socioekonomického statusu lze zařadit do vyšší střední třídy. Dle hojného počtu honosných vil, které jsem pozorovala během svého pobytu v mošavu, lze odhadnout nezanedbatelnou skupinu lidí z bohatých vrstev. Pro lepší představu, co je tím míněno v číslech, je zařazen graf, který rozděluje izraelské domácnosti do pěti pětín, v závislosti na jejich příjmech a výdejích. Zároveň je vidět, jak si jednotlivé pětiny stojí ve svém rodinném rozpočtu. Přestože neznám přesné příjmy domácností v mošavu, protože jsem se ve svém výzkumu na tuto otázku nezaměřovala, tak dle profesí respondentů a dle mých znalostí terénu odhaduji, že většina obyvatel mošavu náleží ke čtvrté pětíně a horní pětíně, tedy s příjmem

---

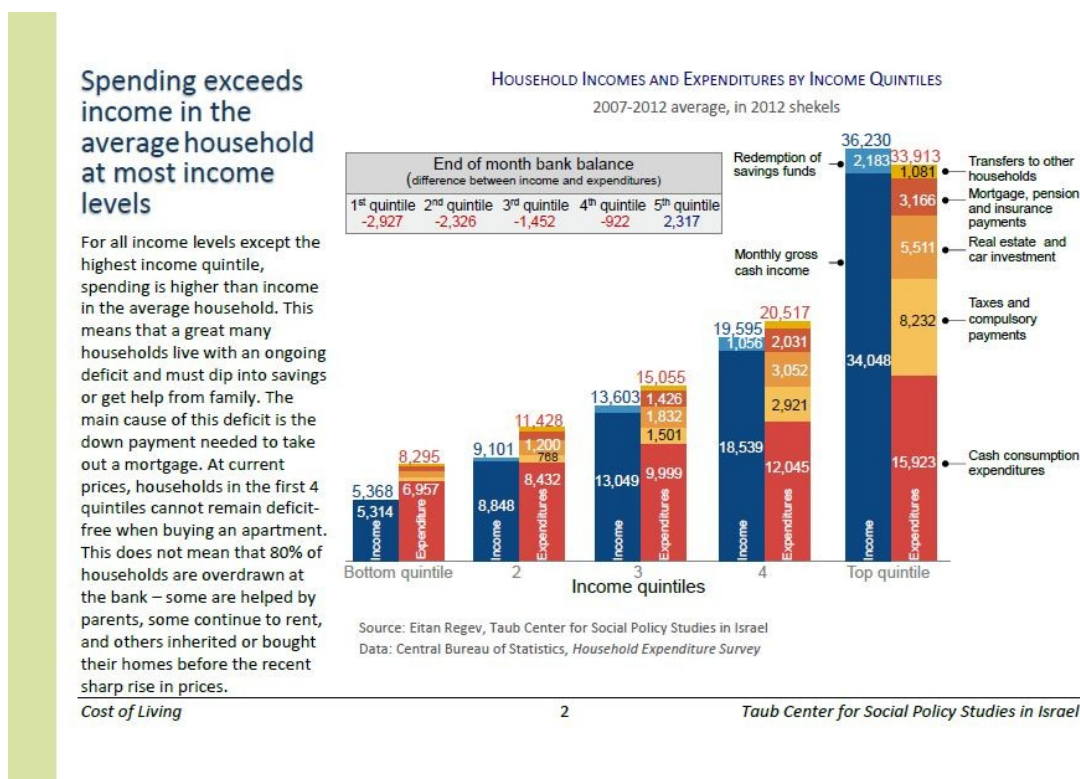
15 Ole chadaš (pl. Olim chadašim) je žid, který se stává občanem státu Izrael na základě zákona o návratu.

16 Moshav Nir Zvi- Kfar Argentina. On line. Dostupné z:

<http://www.nirzevi.muni.il/WebSitePages/About/History.htm> (1.4.2016).

cca od 19 000 NIS. 1 NIS (nový izraelský šekel, také ILS) = 6,2710 Kč.¹⁷

Průměrný plat v Izraeli za rok 2016 činí 9666 NIS (=60.721 Kč).¹⁸

Obr. 1. Příjem a výdej domácností (Zdroj: Taub Center for Social Policy in Israel).¹⁹

Mošav Nir Cvi se nachází v Centrálním distriktu Izraele. Počet obyvatel distriktu čítá přes 2 miliony²⁰ a charakterizuje jej vysoká hustota zalidnění - 1564 obyvatel/km².²¹ Obyvatelstvo je téměř z 92% židovského původu a z 8 % původu

17 Moshav Nir Zvi- Kfar Argentina. On line. Dostupné z:

<http://www.nirzevi.muni.il/WebSitePages/Education/AmutaPeuton.htm> (8. 4.2016).

18 Central Bureau of Statistics. Avarage monthly wage and salaried jobs. Online:

http://www.cbs.gov.il/reader/?Mival=cw_usr_view_SHTML&ID=329 (8.4.2016).

19 Taub Center for Social Policy in Israel. Online. Dostupné z: <http://taubcenter.org.il/a-picture-of-the-nation-2015/?gotopage=2> (22 .4.2016).

20 Central Bureau of Statistics. Sources of Population growth, by District, Population Group and Religion. Online. Dostupné z: http://www.cbs.gov.il/reader/shnaton/templ_shnaton_e.html?num_tab=st02_13&CYear=2015 (1.4. 2016).

21 Central Bureau of Statistics. Localities. Population Density per Sq. Km of Land, by District and Sub-District Online. Dostupné z: http://www.cbs.gov.il/reader/shnaton/templ_shnaton_e.html?

arabského.²² Správním centrem je město Ramle, které bylo založeno již na počátku 8. století chalífou Sulajmánem ibn Abd-al Málíkem. Populace Ramle čítá přes 72 tisíc obyvatel a je z 20% arabská. Muslimové tvoří 16% a křesťané 4%.²³ Zajímavostí je, že zde žije významná karaitská komunita.²⁴ Ramle je od mošavu Nir Cvi vzdálené 3 km. Spojuje je dálnice č. 44, po které se po dalších 16 km dostanete do Tel Avivu. Před branou mošavu staví v poměrně častých intervalech dálkové autobusy společnosti Eged. Další výhodou mošavu je i 22 km blízké letiště Ben Gurion.²⁵ Nejbližší vlaková stanice je ve 2 km vzdáleném městě Lod, které je správním střediskem Oblastní rady Emek – Lod, pod kterou Nir Cvi patří.²⁶ Vlák je vzhledem k častým dopravním zácpám bezesporu nejrychlejším dopravním prostředkem. Cesta vlakem z Lodu do centra Tel Avivu trvá přibližně 20 minut. Jelikož vlaková síť spojuje jen větší města, obyvatelé mošavu téměř výhradně používají osobní automobily. Autobusy hojně používají vojáci základní vojenské služby, cestující na své základny a domů. Pláže Středozemního moře dělí od mošavu pouhých 13 km.

Samotný mošav má 1252 obyvatel. Obyvatelé jsou všichni Židé.²⁷ Nir Cvi se prostírá na třech tisících hektarech je součástí Zemědělské unie, patří k němu i přilehlá industriální zóna, kde se vyrábí nábytek a matrace.²⁸ Jsou zde vzdělávací instituce, které všechny byly založeny členy Nir Cvi a nechybí zde ani aktivní

[num_tab=st02_23&CYear=2013](#) (1.4.2016).

22 Central Bureau of Statistics. Localities. Sources of Population Growth, by District, Population Group and Religion. Online. Dostupné z:

http://www.cbs.gov.il/reader/shnaton/templ_shnaton_e.html?num_tab=st02_13&CYear=2015 (1.4.2016).

23 Kansas City – Sister Cities. Online. Dostupné z: <http://www.kcsistercities.org/sister-cities/ramla-israel> (1.4.2016).

Karaité (hebr. karaim=následovníci písma) jsou odnoží judaismu již od 8. st. n.l. V protikladu k rabínskému judaismu nevěří v ústní Tóru a uznávají pouze Tanach.

24 Ramla. Online. Dostupné z: <http://ramla2014.mpage.co.il/SystemFiles/2254.pdf> (1.4.2016).

25 Moshavim of Israel: Online. Dostupné z: <http://moshavimofisrael.netzah.org/nir-tzvi.php> (1.4.2016).

26 Oblastní rada Emek-Lod. Online. Dostupné z: <http://emek-lod.org.il/> (1.4.2016).

27 Central Bureau of Statistics. http://www.cbs.gov.il/reader/?MIval=%2Fpop_in_locs%2Fpop_in_locs_h.html&Name_h=%F0%E9%F8+%F6%E1%E9 (1.4.2016).

28 Moshav Nir Zvi- Kfar Argentina. On line. Dostupné z: <http://www.nirzevi.muni.il/> (1.4.2016).

senioři. Pro sportovní využití je k dispozici tenisový kurt, fotbalové a basketbalové hřiště. Malé děti si mohou hrát na třech hřištích vybavených moderními herními prvky. Nechybí ani koupaliště, které je zároveň centrem dění téměř veškerých společenských aktivit pod širým nebem. Je tu základní škola od 1. do 8. stupně, do které docházejí i obyvatelé přilehlých mošavů. Úroveň občanské vybavenosti zvyšuje školka a jesle. To vše činí z Nir Cvi velmi příjemné místo k životu.²⁹

Na počátky mošavu si se mnou zavzpomínal Jákob, kterému je 80 let. Jeho matka pochází z Ukrajiny, otec z Běloruska. Oba jeho rodiče odjeli do Argentiny. Matka v r. 1906 a otec, který utíkal před 1. světovou válkou, r. 1914. Odtud celá jeho rodina přijela do Izraele v roce 1950. Jákob pochází ze sedmi dětí, ale jeho čtyři starší sourozenci už zemřeli. Do Nir Cvi jsme přestěhoval s rodiči a dvěma sourozenci z oblasti Galiley v r. 1955, tedy krátce po jeho založení. Jeden z jeho starších bratrů odjel do Izraele už v r. 1947. V té době mu bylo 17 let a později bojoval ve válce za nezávislost. Jákob má v Nir Cvi sestru, které je 86 let a mladšího bratra. Jeho matka nechodila do práce, nedovolovala jí to péče o sedm dětí. On sám chodil až do školy. Poznává: „ *V šesti letech nás posadili na koně a jeli jsme do školy, do té doby jsme se neučili nic.*“

Obživa v mošavu byla založena na chovu krav, lidé obyčejně mívali šest až osm krav. Dále se chovaly slepice, včely. V sadech se pěstovaly mandarinky, pomeranče, grapefruity. Nir Cvi patří do mošavu ovdim, což znamená, že jen malou část tvořila společná půda. Ta sloužila k produkci zeleniny, zisk pak připadl všem. Nyní se na ní pěstuje eukalyptus na výrobu papíru. Sousední industriální zóna, o které byla dříve zmínka, žádné vysoké zisky nepřináší.

Jakob už v r. 1961 musel jít pracovat mimo mošav. Říká, že v současné době už není v mošavu jediný kus dobytka. Obyvatelé se zemědělství věnují jen velice málo. Dříve to bylo ze 30 až 50%, dnes asi dva až tři lidé. Jeden z nich prodává do zahraničí sazenice s obrovskými zisky.

---

29 Moshav Nir Zvi- Kfar Argentina. On line. Dostupné z:

<http://www.nirzevi.muni.il/WebSitePages/About/History.htm> (1.4.2016).

Jákob po dvou a půl letech vojny rovnou narukoval v r. 1956 do války na Sinaji (hebr. Milchemet hakadeš). Sloužil v Šestidenní válce r. 1967, během Opatřebovací války (1967-70), (hebr. Milchemet hahataša) sloužil půl roku, zatímco jeho žena doma s malými dětmi. Sloužil také ve válce Jom kipur a v r. 1982 byl 72 dní v Libanonu. Každoročního povinného cvičení se účastnil až do věku 52 let. Dnes je to kratší doba (mezi 42. a 44. rokem). Jeho žena také sloužila na vojně jako sociální pracovnice.

Bezpečnost mošavu je zaručena hlídkou. Ihned od počátku bylo zaregistrováno množství krádeží, a tak se obyvatelé mošavu pravidelně střídali na nočních hlídkách po dobu čtyřiceti let. Posledních dvacet let je mošav hlídán profesionální ostrahou, která je placena z vyšších poplatků na daních. U vstupu do mošavu se na noc zavírá závora, takže ti, kdo chtějí v noci vjet dovnitř vozem, tak mohou učinit pouze na základě registrovaného telefonního čísla. Ale i v současné fungují dobrovolnické noční hlídky místních.

Co se půdy týče, tak každý obhospodařuje jen tu svoji a má z toho zisk jen pro sebe. Na každý pád vlastnictví půdy není absolutní, de facto ji vlastní stát a platí se doživotní renta. Na společné půdě je tělocvična, kanceláře, koupaliště.

Se ženou, která zemřela před deseti lety, vychovali tři syny. Jeho žena pracovala v Ramle a se všemi dětmi byla na mateřské dovolené jen tři a půl měsíce. Pak musela vrátit do práce a platit paní na hlídání. V jejím případě to byla vlastní sestra. Děti šli do mateřské školky ve třech letech věku. (Rozhovor s Jákobem z 3.4.2016).

V souvislosti s bezpečností mošavu nelze pominout fakt, že mezi mošavem a přilehlou čtvrtí Pardes Snir (také Shaneer) výše zmiňovaného Lodu byla postavena zeď. Z rozhovoru s Natanem jsem zjistila, že důvodem její stavby před osmi roky byly především problémy s drogami. Ve čtvrti Pardes Snir, kde je vysoká kriminalita, sídlí řada drogových dealerů. „*Drogově závislí procházeli mošavem na cestě do Pardes Snir. Po cestě vzali cokoli odkudkoli, aby měli na zaplacení těchto drog. Spoustu krádeží, škod v zemědělství. Byl to obrovský problém a zeď tomu z větší části zabránila. Zeď obklopuje asi 60% hranice mošavu, na některých místech je rozbitá ,ale nikdy nebyla opravená. Obyvatelé*

mošavu ji nehlídají, pouze policejní hlídka, která ji jednou denně zkontroluje přibližně na deset minut. (Rozhovor Natanem 14.4.2016.)

Obyvatelé mošavu se tedy do velké míry starají o zachování bezpečného prostředí pro rodiny s dětmi.

2.1 Občanská vybavenost

V r. 1997 byla několika rodiči malých dětí založena Asociace pro vzdělání a kulturu, která má za úkol poskytovat služby pro děti i dospělé. Všichni členové asociace s výjimkou manažerky, která jediná dostává plat, pracují jako dobrovolníci. Jedním ze zakládajících členů je informátorka Sivan. Dnes má tato asociace na kontě několik úspěšných projektů. V první řadě provozuje jesle pro děti od třech měsíců do tří let, která má tři třídy. V tabulce uvádím aktuální ceny za školné v izraelské měně.³⁰ 1 NIS (nový izraelský šekel, také ILS) = 6,2710 Kč.³¹ Pro ilustraci průměrný plat v Izraeli za rok 2016 činí 9666 NIS (=60.721 Kč).³²

---

30 Moshav Nir Zvi- Kfar Argentina. On line. Dostupné z:

<http://www.nirzevi.muni.il/WebSitePages/Education/AmutaPeuton.htm> (8.4.2016).

31 Kurzycz. Online. Dostupné z: <http://www.kurzycz.cz/kurzycz-men/nejlepsi-kurzycz/ILS-izraelsky-sekel/> (8.4.2016).

32 Central Bureau of Statistics. Avarage monthly wage and salaried jobs. Online:

http://www.cbs.gov.il/reader/?MIval=cw_usr_view_SHTML&ID=329 (8.4.2016).

Třída dle věku dítěte:	Cena v NIS za měsíc pro obyvatele mošavu:	Cena v NIS za měsíc pro mimomošavské:
3 měsíce-1 rok	2990 (=18.782 Kč)	3250
1-2 roky	2850	3030
2-3 roky	2660	2850

První třída je určena pro děti od tří měsíců až do jednoho roku. Skupinu do dvanácti dětí má na starosti vedoucí učitelka a další dvě vychovatelky. Druhou třídu pro děti od dvou do tří let, ve které je standardně osmnáct dětí, vede jedna učitelka a pomáhají jí dvě vychovatelky. Třetí třída pro až dvacet osm dětí je vedena jednou učitelkou za pomoci tří vychovatelek. Jesle jsou otevřeny od neděle do čtvrtka od 7:30 do 16:30, v pátek od 7:30 do 12:45.³³

Dalším z projektů asociace je odpolední klub (mezi 14:00 až 16:00) pro děti docházející do mateřské školky a pro školní děti do 3. třídy. Mateřská školka je otevřená od neděle do pátku od 7:45 do 14:00. Školné pro děti od tří do pěti let činí cca 200 NIS měsíčně. Předškolní docházka je pro děti od pěti let povinná a je zdarma.³⁴ Asociace má celkem širokou nabídku odpoledních aktivit během letních prázdnin pro školní děti a celodenní letní klub pro děti docházející do jeslí a mateřské školky.

Je zde řada zájmových aktivit: taneční kroužek pro děti od čtyř let do 1. třídy, step pro děti od pěti let, školní děti i pro dospělé, tanec moderní jazz, jóga a pilates pro dospělé, hudební příprava pro školní, předškolní i mladší děti, výuka na hudební nástroje, výtvarné kroužky. Velmi populární je basketball pro děti,

33 Hebrejský termín metapelet (od slovesa pečovat) zde překládám jako vychovatelka. Vychovatelka musí projít odbornou přípravou nebo vzděláním. Vedoucí učitelka (hebr. ganenet) značí osobu, která musí mít odborné pedagogické vzdělání.

Moshav Nir Zvi- Kfar Argentina. On line.

Dostupné z: <http://www.nirzevi.muni.il/WebSitePages/Education/AmutaPeuton.htm> (8.4.2016).

34 Israel Ministry of Forrein Affairs. Online. Dostupné z:

<http://mfa.gov.il/MFA/AboutIsrael/Education/Pages/EDUCATION-%20Preschool%20Education.aspx> (8.4.2016).

mládež i dospělí, dále fotbal, floorball, atletika, tenis, petang, krav maga³⁵, japonské bojové umění nindžitsu, dokonce i kapuera.³⁶ Nelze nezmínit skautský oddíl „Cofim“, který je velmi oblíben u školních dětí i mládeže.

Senioři mají od r. 1973 svůj pěvecký sbor Clil jarok (v překladu zelený zvuk), který kombinuje jihoamerické rytmy s původní izraelskou hudbou, „mizrachit“ (orientální z východu), lidovými, ruskými a jidiš písněmi, se kterým účinkovali v řadě evropských zemí.³⁷

Charakter mošavu zajišťuje svým obyvatelům značný komfort. V mošavu jsou také pořádány různé sportovní akce a společně se slaví některé důležité svátky. Obyvatelé se tedy navzájem dobře znají, navštěvují se a přátelí se.

---

35 Kontaktní bojový systém založený bratislavským rodákem Imi Lichtenfeldem ve 40. letech v Palestině. Dnes jej hojně využívají všechny složky izraelských ozbrojených sil, CIA, FBI a další profesionálové z celého světa.

36 Moshav Nir Zvi- Kfar Argentina. On line. Dostupné z:
<http://www.nirzevi.muni.il/WebSitePages/Education/AmutaHugim.htm> (9.4.2016).

37 Moshav Nir Zvi- Kfar Argentina. On line.
Dostupné z:<http://www.nirzevi.muni.il/WebSitePages/TzililYarok.htm> (9.4.2016).

3 Ženy a mateřství v Izraeli

Ihned v raných počátcích existence státu byla vcelku jasně vytyčena role ženy. Postavení ženy v rámci izraelské společnosti řešily zejména dva zákony. A to zákon o povinné vojenské službě z r. 1949 a o rovnoprávnosti žen z r. 1951.

První z nich, schválený Knesetem³⁸ 8. 9. 1949, povolává ženy do služby ve věku 18 až 26 let na dobu dvanáct měsíců. Ovšem platí zde několik výjimek. Těhotné nebo vdané ženy, ženy s dětmi a ženy, kterým ve vykonávání vojenské služby brání jejich náboženské přesvědčení, jsou této povinnosti zproštěny.³⁹ V úpravě zákona z r. 1986 byl prodloužen jednak věk odvodu do třiceti let, ale i doba služby na dvacet čtyři měsíců.⁴⁰ Důvody pro tyto výjimky byly ryze praktické. Schvalující sekulární členové Knesetu se téměř jednohlasně shodli na tom, že jejich neudělení by zabránilo ženám v plnění jejich nejdůležitější role tj. mateřství. Sám Ben Gurion řekl, že si stát Izrael nemůže dovolit povolávat vdané ženy do služby, protože by se tím snížila porodnost. Podle členů Knesetu by to bylo v důsledku hrozbou pro židovskou demografii. Židovská většina by měla být udržena pomocí imigrace a vysoké porodnosti.⁴¹ Nitza Berkowitch říká, že: „*Existence palestinské minority v rámci židovského sionistického státu je jedním z hlavních faktorů, které zásadně formují státní politiku ženských záležitostí.*“⁴² *V tomto kontextu je mateřství a rození dětí vnímáno jako národní mise.*⁴³ *Oproti tomu mateřství nežidovských žen, které propagováno není, je vnímáno jako hrozba pro ideologický základ sionistického státu.*“⁴⁴ Na druhou stránku arabská

---

38 Izraelský zákonodárný orgán, poprvé svolaný 14.2. 1949. Skládá se ze 120 volených členů..

39 Izrael Law Recource Center. Online. Dostupné z:

<http://www.israellawresourcecenter.org/israellaws/fulltext/defenceservicelaw.htm> (14.4.2016).

40 Jewish Virtual Library. Basic law of Israel. Israel Defence Law. (1986). Online. Dostupné z:

<https://www.jewishvirtuallibrary.org/jsource/Politics/defenseLaw.html> (14.4.2016).

41 Berkowitch, Nitza. Motherhood as a Nacional Mission: The Construction of Womenhood in the legal Discourse in Israel. In Women's Studies International Forum. S.605-619. Vol 20. Elsevier Science Ltd.: 1997. S. 610.

42 Tamtéž. S. 605.

43 Tamtéž. S. 606.

44 Tamtéž. S. 616.

komunita nebyla oproti té židovské početně ohrožena. Cílená populační politika 50. let byla nutností pro obnovu židovské komunity, která musela čelit devastujícím dopadům holokaustu. Dorovnání předválečného stavu židovské populace ve světě tj. 16 miliónů bylo dosaženo teprve v r. 2015.⁴⁵

Genderová rovnost byla hlavním klíčem pionýrské, socialisticko - sionistické ideologie při budování nového státu, který byl prezentován jako moderní společnost založená na principech spravedlnosti a rovnosti. Zákon o rovnoprávnosti žen z r. 1951, který se jako první zabývá výhradně ženskými záležitostmi, se zaměřuje především na zrovnoprávnění postavení manželek vůči svým manželům. Řeší jen otázky vztahující se k rodině. Většina soudních případů se netýká, občanství, zaměstnání, nýbrž manželských sporů ohledně majetku a péče o dítě. Status izraelsko - židovské ženy je tak právními mechanismy včleněn do státního systému skrze její tradiční roli matky. Izraelská společnost je svou ideologií i praxí charakterizována jako militantní. Zároveň ale považuje za své centrum rodinu a nastavila tak mateřství jako symbol národního významu.⁴⁶

V současnosti dochází k napětí a mezi centralitou rodiny a mezi genderovou rovností západního stylu. Zákon o rovnosti žen je kritizován kvůli tomu, že ponechal záležitosti manželství a rozvodu v kompetenci náboženského soudu. Halachické právo nevnímá ženu a muže jako rovnoprávné partnery. Naopak vyzdvihuje rozdíly mezi oběma gendery a závislost manželky na manželovi. Tato závislost či podřízenost je odůvodněna specifickou rolí, kterou žena plní v rámci rodiny a ve společnosti.⁴⁷ Proto má stát výhrady vůči konvenci OSN CEDAW.⁴⁸ Konkrétně proti článku šestnáct, který se týká rovnosti v

---

45 Idnes.cz. Na světě žije stejně Židů jako před holokaustem, spočítali vědci. Online. Dostupné z:

http://zpravy.idnes.cz/ve-svete-zije-stejne-zidu-jako-pred-holokaustem-spocitali-vedci-pw4/-zahranicni.aspx?c=A150630_072015_zahranicni_jpl (21.4.2016).

46 Berkowitch, Nitza. Motherhood as a Nacional Mission: The Construction of Womenhood in the legal Discource in Israel. In Women's Studies International Forum. S.605-619. Vol 20. Elsevier Science Ltd., 1997. S. 613-615.

47 Tamtéž. S. 613-615.

48 UN Women. Convention on the Elimination of all Forms of Discrimination against Women. Online. Dostupné z: <http://www.un.org/womenwatch/daw/cedaw/text/econvention.htm> (15.4.2016).

manželství a rodině, a článku sedm, týkajícího se rovnosti v politickém a veřejném životě.⁴⁹ Důvodem pro tyto výhrady je neslučitelnost práva náboženských komunit s konvencí OSN. Izrael dodává k článku 7, že se ženy nemohou stát soudkyněmi pouze u náboženských soudů, jinak se významně podílejí na participaci ve veřejném životě.⁵⁰

Manželství v Izraeli má určitá specifika. Je stvrzeno smlouvou tzv. ketubou, která je právním dokladem ochraňující její sociální sexuální práva a finanční zabezpečení. Podepisuje ho muž za přítomnosti rabína a dvou svědků. Až poté následuje slavnostní obřad (kidušim a nisujin). „*Manželství je instituce, která slouží k výchově potomků a naplňuje tak biblický příkaz: Plodte se a rozmnožujte a naplňujte zemi. (Gen 1, 28). Judaismus však jako hlavní důvod k uzavření manželství vnímá vytvoření a sdílení přátelského vztahu mezi mužem a ženou. Až na druhém místě je plození dětí.*“⁵¹

Ženy se v manželství a rozvodech potýkají zejména s následujícími problémy. V první řadě není možné v Izraeli uzavřít civilní sňatek. Pokud je ale sňatek uzavřen v zahraničí, pak je státem uznán jako právoplatný. Proto páry, které nechtějí být oddány tradičním způsobem, tj. rabínem, volí tuto možnost. Během svého pobytu v Izraeli jsem se setkala s několika ženami nežidovského původu, které chtěly být v Izraeli právoplatnými manželkami a musely proto odjet na Kypr, kde byly oddány civilním sňatkem.

Diskriminující pro ženu může být proces rozvodu. Ten probíhá na základě manželova vystavení a předání rozlukového listu get, který uvolňuje ženu z manželství. Problém je, pokud se chce rozvést žena. Pokud se manžel odmítá rozvést, stává se ze ženy tzv. aguna, to znamená upoutaná k manželství. Manžel pak výměnou za get může na ženě chtít, aby se vzdala svých rodičovských práv nebo finančních nároků na společný majetek. Stát se těmito praktikám pokouší zamezit pomocí novelizovaného zákona z r. 2008, který umožňuje rozdělení

---

49 United Nation Treaty Collection. Declarations and Reservations: Israel. Online. Dostupné z: https://treaties.un.org/Pages/ViewDetails.aspx?src=TREATY&mtdsg_no=IV-8&chapter=4&lang=en#EndDec (15.4.2016).

50 Zoufalá, Marcela. Judaismus a ženy v Izraeli. Karolinum: Praha, 2012. S. 45.

51 Tamtéž. S. 50.

majetku ještě před koncem rozvodového řízení.⁵² Aguna je stav, kdy se žena nemůže znovu vdát, ale ani mít děti. Pokud by se jí narodily děti, byly by považovány za levobočky tzv. mamzery. Být mamzerem je v izraelské společnosti velice omezujícím stigmatem.⁵³ Status aguny hrozí ženě i potom, co jí zemřel manžel. A to v případě, že by se nejstarší bratr zemřelého odmítl s ní oženit, nebo nebyl plnoletý. Tento levirátní svazek lze zrušit obřadem chalica.⁵⁴ Pak se žena může provdat za kohokoli kromě kněze (Kohena). „*Praktikování obřadů chalica, vystavení svatební smlouvy ktuba, rozvodové listiny get, či uplatňování společenských statusů mazmer a aguna a dědičného kněžského úřadu je v Izraeli v souladu s oficiální legislativou a je závazné pro veškerou židovskou populaci země, tedy i tu zcela sekulární.*“⁵⁵

Pomineme-li tato znevýhodnění žen vyplývající z aplikace halachy v rodinném právu, lze Izrael z pohledu sociopolitického zařadit nikoli mezi země Blízkého východu, ale země západního světa.

---

52 Zoufalá, Marcela. *Judaismus a ženy v Izraeli*. Karolinum: Praha, 2012. S. 54.

53 Více: Tamtéž. S. 54-55.

54 Obřad chalica (odstranění) se provádí před soudem tak, že žena vyzuje pravou botu svému švagrovi, plivne mu do ní a pronese předepsanou pasáž z Deutoronomia. Více: Zoufalá (2012). S.55.

55 Zoufalá, Marcela. *Judaismus a ženy v Izraeli*. Karolinum: Praha, 2012. S. 56.

3.1 Ženy a mateřství v Izraeli v číslech

Nyní budou představena kvantitativní data z výzkumného centra pro sociální politiku v Izraeli, která pomohou vytvořit konkrétní představu o situaci žen ve vztahu k mateřství v izraelské společnosti.

Stát Izrael reprezentuje moderní společnost s rozvinutou ekonomikou. Jedním ze zásadních znaků rozvinuté společnosti je nízká dětská úmrtnost. K roku 2015 jsou to v Izraeli tři dětská úmrtí do věku jednoho roku na 1000 živých narození.⁵⁶ Tento poměr se podobá průměru států OECD.⁵⁷

Centrem izraelského státu je nukleární rodina. Podle OECD patří mezi státy s nejvyšším počtem manželství. Dle dat OECD z r. 2009 je to konkrétně 6,3 sňatků na tisíc obyvatel oproti průměru OECD, který činí 5 sňatků na tisíc obyvatel. Rozvodovost je nízká a poměrně málo lidí žije mimo manželství. Centrální statistický úřad zaznamenal v r. 2011 4% párů, kteří spolu žijí mimo sňatek, oproti 11% v USA a 27% ve Švédsku.

Míra porodnosti je ve srovnání s ostatními rozvinutými státy je suverénně na prvním místě a během posledních třiceti let se téměř nezměnila. V r. 2010 to byly 3 děti na ženu oproti průměru OECD, který je 1,7 dětí na ženu v plodném věku.⁵⁸ Ostatní rozvinuté země čelí problému stárnutí populace a snižující se porodnosti, která v jejich případě nenahradí úbytek obyvatel. Izrael se s tímto problémem, jako jeden z mála, nepotýká. Podle výzkumu Centrálního statistického úřadu (dále CNS) z r. 2011 se míra porodnosti mezi jednotlivými skupinami populace velice liší. Od 2,1 u sekulárních židovských žen až k 6,1 u

56 The World Bank. Online. Dostupné z: <http://data.worldbank.org/indicator/SP.DYN.IMRT.IN> (15.4.2016).

57 Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj. Organizace sdružuje 34 států s nejrozvinutější ekonomikou světa a koordinuje jejich ekonomickou a sociálně- politickou spolupráci.

K r. 2010 je dětská úmrtnost u židovské populace dokonce pod průměrem OECD, u nežidovské populace je nižší než v USA. Zdroj: Cherninovski Dov& Regev, Eitan. Infant mortality falling in Israel in *State of the Nation in Pictures 2013: Society, Economy and Policy in Israel*. Jerusalem: Taub Center for Social Policy Studies in Israel, 2013.

58 Bowers, Liora. Family Structure and Well- Being Across Israel's Diverse Population. Taub Center for Social Policy in Israel. August 2014. S. 1. Online. Dostupné z: http://taubcenter.org.il/wp_content/files_mf/familystructureandwellbeing.pdf (15.4.2016).

ultraortodoxních žen v letech 2007 až 2009.⁵⁹ V rámci arabské populace to bylo v r. 2014 u muslimských žen 3,36 a křesťanských v r. 2,27.⁶⁰ Sekulární ženy mají v rámci Izraele nejméně dětí, ale i tak je to více než v ostatních zemích OECD.⁶¹

V důsledku vysokého počtu manželství a nízkého počtu rozvodů je relativně málo dětí vychováváno svobodnými matkami.⁶² I když počet svobodných matek v Izraeli stoupá, je stále v poměru k ostatním zemím nízký. Skóre 8,9% svobodných matek je nižší než u tří čtvrtin zkoumaných zemí. Např. nejvyšší počet je ve velké Británii - 23,6% a nejnižší v Řecku - 5,1%.⁶³ Tato dynamika je výsledkem několika faktorů. V první řadě převažující náboženské hodnoty ve společnosti podporují porodnost. Centrální statistický úřad v r. 2010 zaznamenal, že více než polovina židovské populace se považuje za tradiční nebo dokonce ortodoxní. Většina izraelských Arabů, která tvoří pětinu populace se považuje za poměrně tradiční. Také mnoho imigrantů, kteří přišli po založení státu ze severní Afriky a blízkovýchodních zemí, si s sebou přineslo tradici velkých rodin se silnými rodinnými vazbami. Sociologové se domnívají, že arabsko - izraelský konflikt rovněž utužuje rodinné vazby. Relativně dlouhá vojenská služba způsobuje, že děti jsou závislé na rodičích do vyššího věku, ale i to, že rodiny mají více dětí kvůli trvajícím vnitřnímu nebezpečí. Izrael je také jedinou zemí na světě, která zcela hradí umělé oplodnění ženám do 45 let věku. Ženy mohou tento zákrok požadovat, pokud by chtěli počít až dvě děti.⁶⁴

---

59 Bowers, Liora&Fuchs, Hadas. Women and Parents in the Labour Market - Israel and the OECD. S. 1. Taub Center for Social Policy in Israel. March 2016. Online. Dostupné z:

<http://taubcenter.org.il/women-and-parents-in-the-labor-market-israel-and-the-oecd-2/> (15.4.2016).

60 Drúzové 2,20, neklasifikovaní 1,27, Židé celkově 3,11. Zdroj: Central Bureau of Statistics. On line. Dostupné z: http://www.cbs.gov.il/shnaton66/st03_13.pdf (21.4.2016).

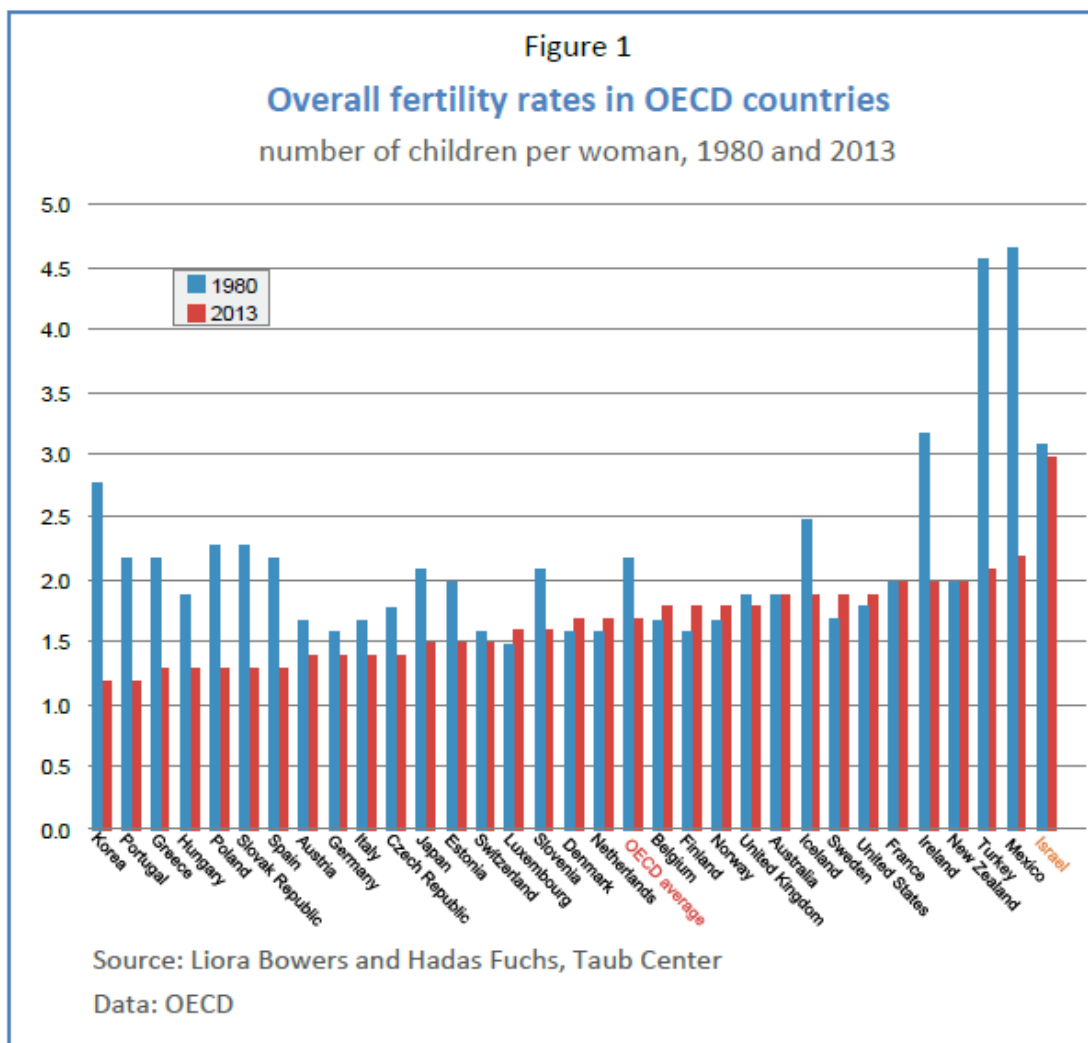
61 Bowers, Liora&Fuchs, Hadas. Women and Parents in the Labour Market -Israel and the OECD. S. 1. Taub Center for Social Policy in Israel. March 2016.

62 Bowers, Liora. Family Structure and Well- Being Across Israel's Diverse Population.Taub Center for Social Policy in Israel. August 2014. S. 1.

63 Taub Center for Social Policy in Israel. Online. Dostupné z: <http://taubcenter.org.il/israeli-single-mothers-smaller-in-number-and-poorer-in-income/> (15.4.2016).

64 Bowers, Liora. Family Structure and Well- Being Across Israel's Diverse Population.Taub Center for Social Policy in Israel. August 2014. S. 1-2.

Obr. 1. Srovnání porodnosti v rámci zemí OECD. (Zdroj: Taub Center for Social Policy in Israel).⁶⁵

Přestože v zemi dominuje nukleární koncept rodiny, tak se ženy s malými dětmi do 4 let ve velké míře zapojují na trhu práce. Statistiky zaměstnanosti žen se blíží průměru OECD a jsou podobné v průběhu mateřství. Níže nalezneme graf, který srovnává dvě skupiny žen. Ženy, které mají děti starší čtyři roky, popř. žádné (no children) a žen s dětmi do 4 let (with children). Z grafu lze vyčíst, že 77% všech žen bez malých dětí pracuje oproti 72% všech žen s dětmi do 4 let. Mezi pracujícími ženami s akademickým vzděláním s dětmi a bez dětí do 4 let není téměř rozdíl.⁶⁶

⁶⁵ Bowers, Liora. Family Structure and Well-Being Across Israel's Diverse Population. Taub Center for Social Policy in Israel. August 2014. S. 2.

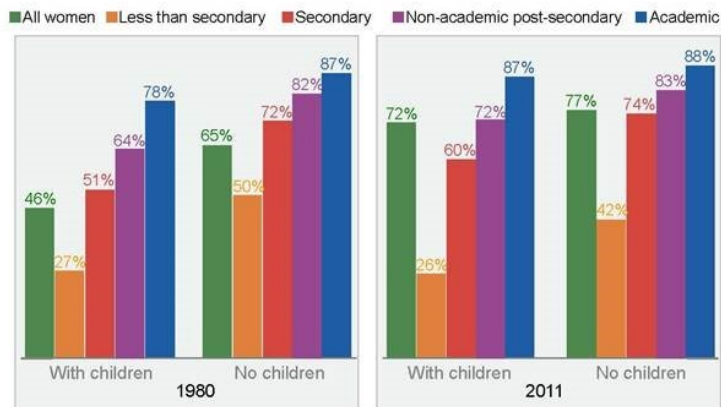
⁶⁶ Tamtéž. S. 2-3.

Education increases labor force participation among women with children

Labor force participation rates of women aged 25-45 with no children and education levels that are secondary and higher have remained almost identical to what they were three decades ago.

The big change in labor force participation has been for educated women with children. The higher wages that accompany higher education levels make it increasingly possible to afford the costs of domestic help and childcare and make entering the work force more economically feasible and attractive.

FEMALE LABOR FORCE PARTICIPATION RATES BY PRESENCE OF CHILDREN IN THE HOME* AND EDUCATION as a percent of women aged 25-44, 1980 and 2011

* Children under the age of 4 in the home; women aged 25-44

Source: Haya Stier and Efrat Herzberg, Taub Center

Data: Central Bureau of Statistics, Labor Force Surveys

Obr. 2: Participace žen na trhu práce podle přítomností dětí doma a podle vzdělání. (Zdroj: Taub Center for Social Policy in Israel).⁶⁷

Výše uvedený graf také zaznamenává, že se ženy s dětmi do 4 let věku v r. 2011 daleko více zapojily na trhu práce, než tomu bylo v r. 1980. Čím vyššího vzdělání dosahují, tím se na trhu práce uplatňují ve větší míře. Jak navrhuje legenda na levé straně grafu, vyšší platy dovolují ženám, aby si zajistily pomoc v domácnosti a s dětmi a jejich návrat do práce je tak lépe realizovatelný a také lákavější. Stát má také dlouhou historii politiky, která je příznivá pro začlenění žen s dětmi na trhu práce. Mezi podpůrná opatření patří: mateřská dovolená a náhrada mzdy včetně právní ochrany pracovního místa během jejího trvání a možnost práce na částečný úvazek.⁶⁸ Statistiky s jinou metodikou uvádějí, že od r. 1995, kdy pouze polovina žen ve věku 30 až 40 let s dětmi do 4 let pracovala,

⁶⁷ Taub Center for Social Policy in Israel. Online. Dostupné z: <http://taubcenter.org.il/state-of-the-nation-picture-2014/?gotopage=64> (15.4.2016).

se jejich podíl do r. 2011 zvýšil až na 69%. V současné době je zaměstnání žen s dětmi do 4 let téměř tak vysoké jako žen bez malých dětí.⁶⁹

Závažný problém, kterému musí izraelské rodiny je chudoba. Jedna z pěti rodin a jedno ze tří dětí žijí pod hranicí chudoby. Jsou jím postiženy většinou ultraortodoxní a arabské rodiny.⁷⁰

Mateřská dovolená (dále MD) v současné době právním systémem nastavena na 26 týdnů. Čtrnáct týdnů je hrazeno ve výši 100% platu. Plná úhrada je podmíněna platbou pojistky do Bitauch Leumi⁷¹ nejméně 10 měsíců během uplynulých 14 měsíců. Tato politika se vyvíjela již od 50. let, kdy měla matka zaručeno 12 týdnů placenou MD po dobu 12 týdnů a následně neplacenou rodičovskou dovolenou (dále RD) až do jednoho roku. Od r. 1998 si mohly ženy částečně rozdělit MD s manželem. Ženy byly povinny čerpat alespoň 14 týdnů placené i neplacené dovolené. V r. 2007 byla placená MD prodloužena na 14 týdnů a v r. 2010 byl benefit dalších 12 týdnů neplacené MD přiznán ženě, která pracuje alespoň jeden rok u stejného zaměstnavatele. To jí umožnilo být na placené plus neplacené dovolené vcelku 6 měsíců.⁷²

Průměrná délka MD, kterou ženy v r. 2014 čerpaly, byla 20 týdnů. Téměř 93 % žen, které měly placená zaměstnání, se v r. 2010 vrátily do zaměstnání do jednoho roku po porodu. Ženy, které zůstávali doma déle než jeden rok, lze srovnat dle výše platu. Ženy s menším příjmem pod 5000 NIS zůstávaly častěji s dětmi doma oproti ženám s příjmem nad 5000 NIS a to v poměru 12% ku 4%.

---

68 Bowers, Liora. Family Structure and Well- Being Across Israel's Diverse Population. Taub Center for Social Policy in Israel. August 2014. S. 1.

69 Bowers, Liora & Fuchs, Hadas. Women and Parents in the Labour Market - Israel and the OECD. Taub Center for Social Policy in Israel. March 2016. S.6.

70 Taub Center for Social Policy in Israel. Online. Dostupné z: <http://taubcenter.org.il/family-structure-and-well-being-across-israels-diverse-population/> (15.4.2016).

71 Národní pojišťovací institut. V Izraeli se neplatí zvlášť sociální a zdravotní pojištění jako v České republice. Více: National Insurance Institute of Israel. Online. Dostupné z: <https://www.btl.gov.il/English%20Homepage/Pages/default.aspx> (21.4.2016).

72 V praxi to znamenalo, že 12 týdnů neplacené rodičovské dovolené z 1 roku bylo změněno na 12 týdnů mateřské dovolené.

Izrael je jednou z mála zemí, kde není určena MD specificky pro muže. Číslo 0,4% mužů na MD řadí Izrael na nejnižší místo v rámci OECD. Důvodem se zdá být, že je pro ženy těžké dělit se o relativně krátkou dobu MD+RD se svým manželem. Hlavní živitelem je ve většině domácností manžel, tím pádem jeho podíl na dovolené by znamenal pro rodinu finanční ztrátu.⁷³

Nyní se zaměříme na dávky vyplácené po dobu MD. Níže graf srovnává jejich výši mezi zeměmi OECD. Tradičně se mezi státy srovnává průměr týdnů MD/RD, který připadá na jedno dítě. Tento průměr je v případě Izraele velice nízký. Izrael svojí porodností významně převyšuje ostatní země (3:1,7). Proto je srovnání provedeno na základě průměru týdnů strávených na MD/RD během celého života. Izrael garantuje 42 týdnů placené MD za život (14 týdnů krát průměr 3 děti na ženu). I tak je toto číslo v zemích OECD mnohem vyšší. Průměr činí 81 týdnů.⁷⁴

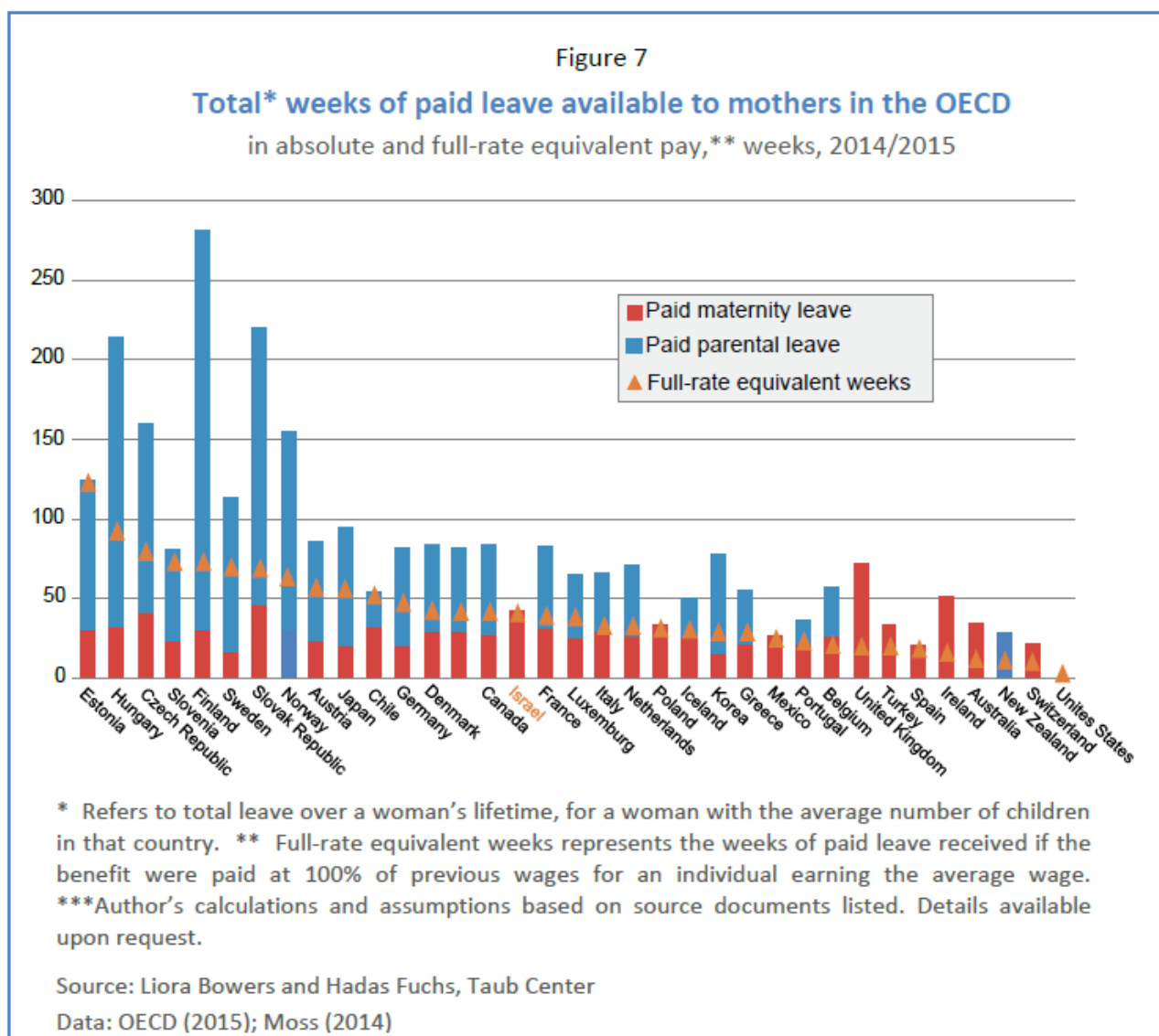
Obr. 3. Celkový počet týdnů placené MD/RD v rámci zemí OECD. (Zdroj: Taub Center for Social Policy in Israel).⁷⁵

---

73 Bowers, Liora&Fuchs, Hadas. Women and Parents in the Labour Market -Israel and the OECD. Taub Center for Social Policy in Israel. March 2016. S.9-10.

74 Tamtéž S. 14.

75 Bowers, Liora&Fuchs, Hadas. Women and Parents in the Labour Market - Israel and the OECD. Taub Center for Social Policy in Israel. March 2016. S.14.

Zatímco je celková délka placené MD mnohem kratší, tak je stát v oblasti vyplácení dávek vcelku štedrý. Dávky jsou hrazeny do výše 100% původního platu. To jest 1460 NIS (8 877 Kč). Pokud srovnáme dávky vyplácené celkově během života (v legendě grafu - full rate equivalent pay), tak jsou dávky v podobné ostatním zemím. Konkrétně je to 42 týdnů v Izraeli ku 44 týdnům v OECD. Izrael dokonce převyšuje 19 dalších zemí. Izrael oproti většině dalších států OECD nenabízí žádnou formu placené RD.

Současná progresivní politika v přístupu k MD v oblasti 100% náhrady mzdy byla nastavena hned z několika důvodů. Za prvé, pokud by byla hrazena jen část MD (v průměrné výši je to 67% u zemí OECD), mohlo by to odradit

muže, aby s manželkami sdíleli část doby strávené na MD, jelikož jako živitelé rodin mají většinou vyšší výdělků. Za druhé, snížení rodinného rozpočtu v době, kdy má rodina kvůli dítěti vyšší finanční nároky, může právě přivést rodinu do finančních problémů. Za třetí, nižší dávky po delší dobu způsobí, že ženy zůstanou déle doma, tedy mimo pracovní trh. A to poškodí jejich dlouhodobou zaměstnanost, výši výdělků a kariéru.⁷⁶

Izrael podobně jako další země OECD nabízí možnost péče o dítě doma až do výše jednoho roku. V tomto případě, uvažíme-li průměrný počet dětí, tak nabízí dokonce vyšší počet týdnů než většina zemí OECD. Bylo by to 200 týdnů ku 127 týdnům v OECD. Zde ale vyvstává několik problémů. V první řadě se tento druh benefitu nazývá „leave without pay“ (dále LWOP) a je podmíněn délkou zaměstnání u jednoho zaměstnavatele. Přesně je to jednu čtvrtinu z doby u jednoho zaměstnavatele. To znamená, aby si žena mohla vzít jeden rok LWOP, musí u jednoho zaměstnavatele pracovat 4 roky). Takže v praxi si žena po 14 dnech placené MD může vybrat buď 12 týdnů neplacené RD nebo 52 týdnů LWOP. Tato doba se také nezapočítává do starobního důchodu, nevyplácí se nemocenská. Tento poněkud matoucí koncept má za následek, že mnoho žen si této možnosti vůbec není vědomo. Většina vládních publikací a médií zmiňují téměř výhradně dobu 26 týdnů. Ani Bituach Leumi neinformuje ženy o všech těchto možnostech. Studie ministerstva hospodářství z r. 2015 zjistila, že dvě třetiny žen by si po návratu z MD rády péči o dítě ještě prodloužily o neplacenou RD. Přestože tato možnost v praxi existuje, tak o ní 36% žen neví. V případě nedostatku informací o LWOP je toto číslo pravděpodobně daleko vyšší. Dle dat Bituach Leumi z r. 2010 se pouze 12% žen vrátilo do zaměstnání v intervalu od sedmi až dvanácti měsíců po porodu. Průměrně sekulární ženy zůstávají doma 22 týdnů, ortodoxní a arabské ženy 15,1 a 17,1.⁷⁷

Přechod do práce ženám usnadňují tzv. rodičovské hodiny. Tento benefit umožňuje rodiči zkrácení počtu hodin v prvních měsících po návratu do

---

76 Bowers, Liora&Fuchs, Hadas. Women and Parents in the Labour Market - Israel and the OECD. Taub Center for Social Policy in Israel. March 2016. S. 13-14.

77 Tamtéž. S. 15-16.

z MD/RD. Ve veřejném sektoru je tento benefit prodloužen až do jednoho roku dítěte.⁷⁸

Poměrně častá praxe, jejíž zdůvodnění je ve velké míře právě péče o dítě je práce na částečný úvazek (tzn. méně než 35 hodin týdně). V r. 2013 pracovalo 34% žen ve věku 30 až 54 let na částečný úvazek.⁷⁹

Autorky studie Liora Bowers a Hadas Fuchs se domnívají, že dlouhodobá dovolená, ať již placená či nikoli, spíše zhoršuje postavení žen na trhu práce. I když navrhují určité zjednodušení rodičovské dovolené, jehož popis zde pomínu, tak v podstatě není třeba tento systém měnit. A to hned z několika důvodů. Židovské ženy jsou zaměstnány v podobné míře jako muži. Nezdá se, že by péče o dítě měla vliv na tento sektor. Těmi hlavními příčinami jsou: krátká MD, ochrana pracovního místa jen po dobu MD/RD, takže se ženy musí vrátit do práce, benefit rodičovských rodin a práce na částečný úvazek. Krátká MD navíc ani neovlivňuje míru porodnosti.

Vysokou porodnost a současně vysokou mírou zaměstnanosti žen podporuje stát příznivou politikou pro rodiče s dětmi. Konkrétně svými příspěvky na péči dítěte. Ministerstvo hospodářství přiděluje přídatky na děti v závislosti na příjmu, které činí v průměru 1000 NIS na dítě na měsíc anebo pokrývá 40 až 60% nákladů na dítě. Jsou to dávky pro sociálně slabší rodiny. Dále matkám usnadňují život veřejné mateřské školy pro děti 3 až 6 let, různé programy po škole apod. Co se mladších dětí týče, dle dat CNS z r. 2015, asi 50% izraelských dvouletých a téměř tříletých dětí je v předškolních zařízeních. Dostupnost a náklady těchto předškolních zařízení je důležitým faktorem ovlivňujícím účast žen na trhu práce a životní standard rodiny.⁸⁰

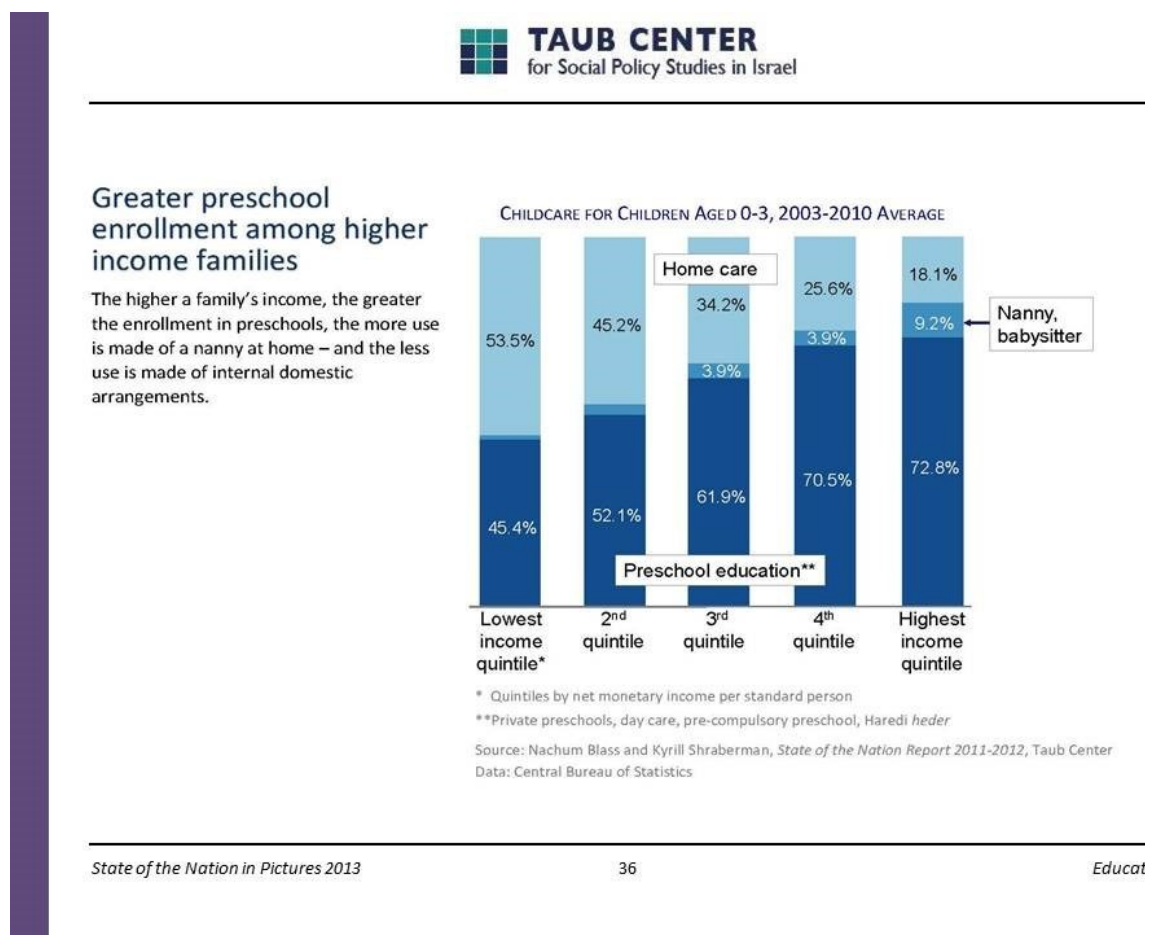
Níže uvedený graf zobrazuje rozvržení péče o dítě do 3 let. Srovnává podíl všech předškolních zařízení, podíl vlastní péče matky o dítě a podíl dalších profesionálních chův.⁸¹ Jak uvádí legenda zleva grafu, čím větší má rodina příjem, tím častěji volí předškolní zařízení a chůvy. Výše uvedená data ukazují,

78 Bowers, Liora&Fuchs, Hadas. Women and Parents in the Labour Market -Israel and the OECD. Taub Center for Social Policy in Israel. March 2016. S. 18.

79 Tamtéž. S. 5.

80 Tamtéž. S. 7.

že čím vyšší vzdělání, tím vyšší podíl na trhu práce a tím vyšší příjem. Předpokládám tedy, že vysokoškolské ženy budou volit spíše předškolní zařízení a chůvy, než že s dětmi budou zůstat doma. Různé formy péče o dítě, jejich oblíbenost, výhody a nevýhody jsou stěžejním tématem mého výzkumu.

Obr. 4. Péče o dítě ve věku 0-3 let. (Zdroj: Taub Center for Social Policy in Israel).⁸²

81 Pro anglický termín babysitter a nanny, který odpovídá hebrejskému metapelet (od sl. pečovat), jsem zvolila český termín chůva. Chůva pečuje o děti za finanční odměnu, ale zároveň u ní není podmínkou odborné pedagogické vzdělání. V jeslích či MŠ stejný termín metapelet překládám jako vychovatelka, protože vychovatelka ve školce musí projít odbornou přípravou. Zde pod pojmem chůva zahrnuji i pojem Au Pair.

82 Taub Center for Social Policy in Israel. Online. Dostupné z: <http://taubcenter.org.il/state-of-the-nation-pictures-2013/?gotopage=19> (15.4.2016).

4 Ženy a mateřství v Nir Cvi – metodologie výzkumu

V rámci výzkumu byly využity kvalitativní metody. Výzkum pomocí případové studie je zaměřen na podrobný popis a rozbor několika málo případů. Případová studie má za úkol sesbírat velké množství dat několika málo jedinců. Jde především o zachycení složitosti případů. Předpokládá se, že prozkoumáním jednoho případu lépe porozumíme podobným případům. Závěr studie dává zkoumaný případ do souvislosti s širšími souvislostmi.⁸³

Jak praví Jan Hendl, zpráva o kvalitativním výzkumu obsahuje podrobný popis místa zkoumání a rozsáhlé citace z rozhovorů. Výzkumník může navrhnout teorii o fenoménu, který pozoroval.⁸⁴ Pro kvalitativní výzkum je důležité zúčastněné pozorování, pro které je vhodný dlouhodobý pobyt v terénu, zvláště pokud je zkoumaný jev dosud málo prozkoumaný a pokud jev není přístupný pohledu osob mimo skupinu.⁸⁵ Pozorování v mém případě nedocházelo v době výzkumu, ale během doby předcházejí výzkumu. Přestože jsem při pobytu v terénu ještě žádný výzkum neplánovala. Při zúčastněném pozorování dochází k nejdůležitějšímu kroku a tím je navázání kontaktu s klíčovými informátory. V mém případě jsem měla dva. Oba dva znám z mých předchozích pobytů v terénu a plně mi důvěřují. Proto jsem si mohla dovolit uskutečnit výzkum na dálku. S jejich pomocí, hlavně s pomocí Hany, jsem kontaktovala další respondenty. Zkoumanou populací byly ženy, které mají alespoň dvě děti a žijí v mošavu Nir Cvi. Vzorek populace byl vybrán záměrně tak, aby reprezentoval různorodé případy. Tedy ženy, které volily různé formy péče o dítě po MD. Domnívala jsem se, že vyšší počet respondentů mi zaručí metoda sněhové koule. Tedy metoda, kdy výzkumník zvolí jednoho nebo několik málo jedinců k rozhovoru a ti ho pak doporučí dalším členům zkoumané populace.⁸⁶ Nicméně tato metoda nefungovala. Pravděpodobně právě proto, že výzkum byl vedený na dálku. Bylo nutno si vyměnit kontakty, stanovit přesný čas rozhovoru a tento čas dodržet.

---

83 Hendl, Jan: Kvalitativní výzkum: Základní teorie, metody a aplikace. Praha: Portál, 2005.

84 Tamtéž. S 51.

85 Tamtéž. S 193.

86 Tamtéž. S. 152.

Někdy nenadále okolnosti oddálily termín rozhovoru. Bez pomoci klíčové informátorky Hany, bych nebyla schopná zamýšlený výzkum provést. Hana mi musela zprostředkovat nakonec kontakt na všechny respondenty. Tři z respondentů znám osobně, ale i tak jsem na ně neměla kontakt. S některými zamýšlenými respondenty bylo problematické dohodnout termín rozhovoru a nakonec se rozhovory neuskutečnily. Celkem proběhlo osm rozhovorů se sedmi ženami a za jednu ženu odpovídal její bývalý manžel. Do výzkumu nezahrnuji rozhovor s Jakobem, který však byl proveden stejným způsobem. Výzkum proběhl v období března a dubna a všechny rozhovory byly vedeny prostřednictvím aplikace Skype nebo přes videohovor Facebooku. Byl pořízen zvukový záznam, který byl následně přepsán. Rozhovory byly vedeny v hebrejském jazyce a následně byly přeloženy do češtiny.

Hlavní výzkumná otázka měla za cíl popsat zvolené strategie péče po MD a zjistit, jaké jsou příčiny této volby. Další otázky se týkaly celkově rodinného života a volného času, za účelem co nejvíce přiblížit život žen s malými dětmi. Pro zjištění dat byl zvolen polo-strukturovaný rozhovor, který má stanovené schéma základních otázek, ale zároveň umožňuje pokládání doplňkových otázek v závislosti na průběhu rozhovoru. Dává tak tazateli větší kontrolu nad tím, aby dostal odpovědi, které potřebuje.

Tabulka s respondenty podává základních informace o jejich věku v době rozhovoru, jejich profesi v době výzkumu (dva respondenti vypovídají o zvolené strategii před dvaceti lety). Jména respondentů byla kvůli zachování anonymity pozměněna a byly použity pouze pseudonymy. Dále tabulka uvádí dobu, kterou ženy strávily na MD/RD/LWOP. S touto dobou se někdy navzájem časově prolínají strategie péče o dítě. Více uvádějí jednotlivé případy. Sloupec strategií je rozdělen na péči doma, jesle, chůvu nebo Au Pair. Výzkumné otázky se promítají do jednotlivých podkapitol.

Pseudo- nym	Věk	Da- tum	Profese v době výzkumu	Po- čet dětí	Věk dětí v době vý- zkumu	Doba MD/RD/LWOP	Strategie po MD/RD
Hana	37	12. 3. 16	vodohospodář	3	8/6/1	6M/1R/8M	jesle
Jael	32	16. 3. 16	překladatelka	3	8/6/3	2R8M/2R4M/ještě doma	doma, jesle/MŠ
Sivan	47	20. 3. 16	manažerka ob- chodu	3	21/19/18	18M průměr	Au Pair+jesle
Rina	40	6. 4. 16	manažerka mar- ketingu	3	9/7/2	9M/8M/5M	jesle
Šir	38	7. 4. 16	lektorka jógy	3	8/6/2,5	10T a méně	chůva, jesle
Gal/Sagit	52	9. 4. 16	manažerka ob- chodu	3	26/dvojča- ta 20	6M/6M	jesle/jesle+Au Pair
Tal	39	10. 4. 16	pojišťovací po- radce	4	11/9,5/5,5/ 9M	1R/1R/ještě doma	jesle/doma, pak jesle
Nava	34	20. 4. 16	ergoterapeut	3	8/4a1/2/7 M	9M/1R/ještě doma	Jesle/doma

V druhé části výzkumu, který byl také veden na dálku, jsem provedla rozhovor s celkem pěti ženami z České republiky, které v Nir Cvi pracovaly jako Au Pair ještě před rokem 2000. Povaha této práce zároveň umožňuje hluboký vhled do fungování rodiny, proto jsem považovala za vhodné tento výzkum provést. Cílem této kapitoly není jen popsat specifika práce, ale zprostředkovaně popsat rodiny, ve kterých respondentky pracovaly. Níže uvedená tabulka slouží ke snadné orientaci mezi nimi a podává stručné informace o rodině, kde pracovaly.

Pseudo- nym	Věk	Rohovor usku- tečně	Půso- bení v Nir Cvi	Cel- ková doba práce Au Pair v Nir Cvi	Počet hlí- daných dětí	Profese za- městnatelky	Doba MD/R D
Monika	39	27.03.2016	1997/1998	8 měsí- ců	4	architektka	2 týdny
Lída	40	08.03.2016	1998	8 měsí- ců	3	obchodní zástup- ce	18 mě- síců
Anna	38	24.03.2016	1997- 2000	3 roky	1*	obchodní zástup- ce	2 mě- síce
Hana	37	12.03.2016	1996- do- sud	3 roky	3	manažerka	6 mě- síců
Petra	41	13.03.2016	1997/1998	1 rok	1	lékařka	14 týdnů

* V této rodině se narodily později ještě 2 děti.

5 Analýza a interpretace výzkumu

5.1 Porodnost v mošavu

Všechny respondentky jsou sekulární židovské ženy a podle kvantitativních dat z předchozí kapitoly by měly mít 2 až 3 děti. Všechny moje respondentky tento průměr převyšují. Mají 3 děti, jedna dokonce 4 děti. Z toho lze soudit, že Nir Cvi je vhodným místem pro rodiny s dětmi. Obyvatelé se vlastním přičiněním snaží, aby zde bylo pro děti co nejlepší zázemí: tři dětská hřiště, jesle, mateřská školka, škola, zájmové aktivity uvnitř mošavu. To vše ulehčuje život nejen již přítomným rodinám, ale přitahuje i rodiny zvenku. Dle výpovědi klíčové informátorky se sem stěhuje mnoho rodin a ty si zde často kupují nebo pronajímají domy. Důvodem pro stěhování může být i relativně dobře zajištěná bezpečnost, dobrá úroveň vzdělání a přítomnost zeleně.

V Nir Cvi se z dotazovaných narodili pouze Jákob a jeho syn Natan, Gal a jeho bývalá žena Sagit. Galova matka pochází z Brazílie a otec z Argentiny a do mošavu přišli r. 1957. Některé z dotazovaných Au Pair také pracovaly v rodinách, které zde žijí už druhou generaci. Některé respondentky se do mošavu přivdaly a některé se sem přistěhovaly už s manželem a dětmi, právě kvůli ideálnímu prostředí pro rodinný život. Např. Šir uvádí: „*V Nir Cvi žijeme 3 roky. Mnoho let jsme bydleli v Tel Avivu a chtěli jsme odtud pryč. S dětmi bylo ve městě dost těžké. Hledali jsme mošav a našli jsme ho. Do Nir Cvi jsme se přestěhovali, když se měl narodit nejmladší. Ted' jsme strašně moc spokojení a moc si to užíváme.*“ Jael má obdobné důvody: „*V době těhotenství jsme chtěli pryč z města, hodně jsme hledali příjemné místo se zelení, kde mohou děti vyrůst.*“ Rina: „*Vždycky jsem chtěla bydlet v mošavu a můj manžel odtud pochází, tak se mi to vyplnilo.*“

Hana na téma vysokého počtu dětí dodává: „*Ženy zde velmi často mívají až čtyři děti a nikdo nebude mít námitky, pokud jsi s dětmi doma nebo naopak pracuješ a dáš děti do jeslí jako miminka. Ale určitě se lidi budou divit, když*

budeš mít jen jedno a nedej bože žádné dítě. Mít čtyři děti je tu v dnešní době trendy.“

Dalším důvodem, proč ženy v mošavu mají více dětí, může být jejich vysoký příjem. Respondentky jsou většinou vysokoškolsky vzdělané s dobře placeným pracovním místem, jsou vdané a všichni jejich manželé také pracují. Výjimkou je pár Gal a Sagit, který se rozvedl v době, když jejich mladším dětem bylo okolo pěti let.

5.2 Mateřská a rodičovská dovolená

V předchozí kapitole je uvedeno, že sekulární ženy zůstávají na MD/RD průměrně 22 týdnů. A jen 12% žen celkově využívá možnosti zůstat doma déle než 6 měsíců a vrací se do zaměstnání do jednoho roku. Vzorek respondentek vykazuje významné odchylky od průměru, které souvisejí s povahou profese matky, proto jsou představeny jednotlivé případy zvlášť.

Jael, 32 let

Jael je ola chadaša z Německa. Do Nir Cvi se s manželem přistěhovali z menšího města před 9 lety, když byla těhotná s nejstarším synem. Je překladatelkou z němčiny do angličtiny, takže svoji profesi může vykonávat z domova. Má 3 děti ve věku 8, 6, a necelé 3 roky. S nejmladším synem je doma, starší dva měla doma do věku dvou let a osmi měsíců a mladšího do dvou let a čtyř měsíců. „*S dětmi jsem byla po sobě doma, proto jsem vždycky pracovala z domova.*“

Tal, 39 let

Tal žije v Nir Cvi 10 let a její manžel se v Nir Cvi narodil a je to bratranec mého klíčového informátora Natana. Tal má celkem 4 děti ve věku 11, 9 a půl a 5 a půl let. Poslednímu je 9 měsíců. S nejmladším dítětem je nyní doma. Ohledně mateřské s ostatními třemi dětmi říká: „*S nimi jsem byla s každým doma rok. S prvními dvěma jsem učila pilates, takže jsem si mohla uzpůsobit hodiny, kdy pracuji. Ale po druhém dítěti jsem začala pracovat v pojišťovnictví. Když se narodil třetí, změnila jsem místo, abych mohla zůstat doma celý rok. V mé předchozí práci po mě chtěli, abych se vrátila po půl roce, tedy vlastně chtěli*

dříve, ale zde dávají půl roku. MD je 14 týdnů placená, zbývající do půl roku neplacená a pak, pokud se nevrátíš do práce, tak tě vyhodí.“

Ohledně jejího plánu s nejmladší dcerou říká: „ S malou zůstanu doma ještě rok a ½, možná dva roky. Zaměstnavatel mi tak dlouhou dobu neumožnil, tak jsem odešla.“

Nava, 34 let

Nava žije v Nir Cvi 6 let. Její manžel pochází odsud. Má 3 děti ve věku 8, 4 a půl a 7 měsíců. Nava je profesí ergoterapeut. Za prací dojíždí do zdravotnického centra, zároveň má soukromou kliniku doma. Nyní je na RD, ale přibližně 8 hodin týdně pracuje s klienty doma. Na RD chce zůstat do jednoho roku dítěte. Jak sama říká: „ Věřím, že být s mámou je pro dceru to nejlepší, je to období, které už se nevrátí a chci ho s dcerou strávit...a mohu si to dovolit finančně.“ Se staršími dětmi byla doma do 9 měsíců, s dcerou do jednoho roku.

Rina, 40 let

Rina žije s manželem v Nir Cvi 10 let, její manžel se zde narodil. Má 3 děti ve věku 9, 7 a 2 roky. Je marketingovou manažerkou. Ohledně délky RD říká: „S prvním dítětem jsem byla doma 9 měsíců, kvůli tomu jsem také změnila práci, s druhou dcerou asi 8 měsíců, taky jsem musela změnit práci. S posledním synem jsem se musela vrátit do stejné práce, takže jsem s ním zůstala 5 měsíců.“

Šir, 38 let

Do Nir Cvi se přistěhovala s manželem před 3 lety. Má 3 děti ve věku 8, 6 a půl, 2 a půl roku. Je lektorkou jógy v Tel Avivu. Ohledně délky MD/RD říká: „Pracuji sama na sebe, moje MD byly vždycky strašně moc krátké. Nejdelší byla s tím nejmladším, ale na MD jsem odešla již měsíc před narozením, protože jsme se stěhovali...to mu bylo 2 a půl měsíce. Jelikož mám soukromé klienty, tak si mohu pracovní dobu uzpůsobit. Ráno vyjedu hodně brzy a vracím se kolem pledne každý den. Takže mám dost času, abych byla se všemi dětmi. Starší děti nechodí do odpolední školky. Přijdou domů okolo jedné – druhé a pak se vracím já.“

“Na otázku proč nezůstala doma déle, odpověděla: „Především mám hodně klientů, a pokud si je chci udržet, tak nemůžu přestat fungovat na půl roku. S některými pracuji třeba už 10 let...je to trochu jako rodina, a přerušit kontakt na dlouhou dobu není dobré. No a taky samozřejmě peníze. Pracuji na sebe, takže když nepracuji, tak nemám peníze. A taky miluji svoji práci, je to můj život, jsem v tomto odvětví skoro dvacet let. Jógou se zabývám už od osmnácti. I děti i jóga jsou součástí mého života, ani jsem nechtěla přestat s jógou na delší dobu. Hrozně ráda jsem se vracela do práce.“

Hana, 37 let

Hana žije v mošavu s přestávkami devatenáct let. Do mošavu přijela z Čech pracovat jako Au Pair do rodiny Sagit a Gala. Před čtrnácti lety si vzala Natana, který se v Nir Cvi už narodil. Má 3 děti ve věku 9, 6 let, třetímu je 10 měsíců. Pracovala v rodinné firmě Sagit v kontrole jakosti a s prvním dítětem se po 6 měsících musela vrátit do práce. S druhým dítětem nepracovala, ale studovala, byla doma jeden rok. V současné době pracuje pro mošav v oblasti hospodaření s vodou. Se třetím dítětem nejprve docházela na poloviční úvazek, po 8 měsících se musela vrátit na plný.

Sivan, 47 let

Sivan žije v Nir Cvi od svých 22 let, kdy se přistěhovala za svým manželem. Nyní má již 3 dospělé děti ve věku: 21, 19 a 18 let. V r. 1995 se jí narodilo první dítě a další dvě měla v krátkém intervalu po sobě. Využila možnost být doma zdarma především se staršími dětmi. Byla s nimi doma v průměru 18 měsíců, s nejmladším do jednoho roku. Později pracovala jako obchodní zástupce, takže si pracovní dobu mohla upravit dle svého a nepracovala mnoho hodin denně. I manžel se hodně pohyboval doma, jelikož pracoval v rodinném zahradnictví, prakticky vedle domu.

Gal 52/Sagit

Sagit a Gal se oba v mošavu narodili. Mají 3 děti. První dceři je 26 let a dvojčatům je 20 let. Když dvojčata byla malá, tak Sagit pracovala na vysoké obchodní

pozici v rodinném podniku, který v mošavu pěstuje citrusy a vyváží produkty z nich vyrobené do zahraničí. Gal pracoval ve velké potravinářské společnosti, kde je dnes manažerem distribuce. Sagit byla se všemi dětmi doma 6 měsíců, protože se pak chtěla vrátit do práce.

Dle odpovědí klíčové informátorky ženy v mošavu zůstávají na MD/RD obvykle 6 měsíců. Ani jeden z popisovaných případů není podle mého názoru typický či průměrný. V podstatě všechny ženy kromě jedné zůstaly na MD/RD déle než činí průměr. Pouze jedna čerpala kratší dobu. MD/RD do 6 měsíců čerpaly ženy většinou kvůli tomu, že se musely vrátit do práce z finančních důvodů nebo po nich návrat požadoval zaměstnavatel. Některé se chtěly vrátit kvůli své kariéře nebo si dokázaly vhodně uzpůsobit pracovní dobu, aby s dětmi trávily podstatnou část dne. Pokud ženy volily delší dovolenou, bylo kvůli dobré finanční situaci, čili rodina mohla několik měsíců žít jen s jedním příjmem. Mohly s dítětem pracovat na částečný úvazek, případně pracovaly úplně minimálně nebo pracovaly z domova. Delší dovolená také mohla být zapříčiněna častou nepřítomností manžela doma nebo narozením hodně dětí v krátkém časovém intervalu za sebou. Jael a Tal délkou péče o dítě doma přesahují rok. Hodně se tímto v mošavu vymykají. Jednou z příčin u Jael může být, že vyrostla v Německu a může být ovlivněna tímto prostředím. Jak sama uvádí, standardní doba mateřské dovolené v Německu je dva roky a po dobu jednoho roku je ženám vypláceno 60% až 70% jejich platu.

Ve dvou případech ženy opustily svoje zaměstnání, jelikož jim zaměstnavatel neumožnil čerpání LWOP do 1 roku. Z výpovědi Tal je jasné, že o této možnosti buď nemá informace, a nebo nesplňuje podmínky pro její čerpání. Spolu s Rinou by pak patřily k těm ženám, které jsou o tuto možnost ochuzeny kvůli nedostatečné osvětě ze strany státu či zaměstnavatele.

5.2.1 Ideální doba MD/RD

Na tuto otázku jsem dostala různorodé odpovědi. Některým ženám 6 měsíců stačí. Některé jsou spokojené s dobou 1 rok a některé se dokonce

rozhodly zaměstnání opustit, aby se o své děti mohly starat déle. Ale nejčastěji výpovědi uvádějí 6 měsíců až 1 rok.

Některé ženy jsou zastánci dlouhé mateřské jako Jael nebo Tal. Tal říká: „*Dva roky jsou hezké, pokud by bylo víc, tak by to bylo dobré, ale ty dva roky jsou opravdu důležité a dítě potřebuje být s mámou.*“ O tříleté dovolené v ČR si myslí, že je to úžasné.

Nava: „*Ideál je pro mne rok, rok a půl, pak už je to pro mě náročné, stereotypní, je třeba se trochu provětrat...*“

Rina: „*Osm až devět měsíců je pro mne ideální, s nejmladším synem, se kterým jsem byla 5 měsíců, to bylo docela krátké, s radostí bych s ním zůstala déle. Ale více než 9 měsíců je pro mě moc, to je už čas vrátit se do normálního života.*“

Podle Jael je ideální doba do věku 2 a půl až 3 let věku dítěte.

5.2.2 Informace o mateřství

Mnoho respondentek udávalo, že většinu informací o mateřství získalo od svých matek, z rodiny nebo od kamarádek. Všechny ženy, se kterými jsem mluvila jsou několikanásobné matky, takže mají obrovské životní zkušenosti. Samozřejmě také čerpají z knih a internetu, ale období, kdy tyto zdroje používaly ve větší míře, pominulo spolu s přibývajícími dětmi.

Například Nava toho o dětech ví hodně z vlastní profese. Vysvětluje: „*Zabývám se vývojovými poruchami dětí většinou do věku devíti let. Pracuji hlavně s dětmi s opožděným vývojem a dětmi, které mají problémy s jemnou motorikou a se psaním. Pomáhám jim s přípravou do školy. Pracuji také s dětmi, které mají problém s hrubou motorikou a jakýmkoli problémy, které je omezují ve svém okolí (doma, ve školce, ve škole). Řeším jejich také problémy se smyslovým vnímáním. Je to velmi zajímavé, protože zabývám se dětmi ve věku mých dětí.*“

5.3 Strategie po MD/RD

V tabulce respondentek je uvedeno několik způsobů, které ženy po MD/RD respektive LWOP volí. Buď se o ně starají samy, nebo si zaplatí hlídání, anebo dají dítě do jeslí.

5.3.1 Homecare -Domáci péče

Do této kategorie jsem zařadila všechny ženy, které po uplynutí jednoho roku po porodu zůstaly s dětmi doma, aby o ně samy pečovaly. Doba jeden rok je určena proto, že je to oficiálně horní hranice LWOP a žena do jejího uplynutí má oficiálně garantovanou ochranu pracovního místa. Neřadím sem již ženy, které zůstaly doma do jednoho roku, i když již LWOP nečerpaly a byly tedy doma zdarma a bez možnosti návratu do zaměstnání.

Graf č. 4. z předchozí kapitoly ukazuje, že ženy, které pečují o dítě do 3 let doma, jsou zastoupeny v 18, 1 % v nejvyšší příjmové skupině a v druhé nejvyšší ve 25,6%. Z hlediska příjmu rodiny jsem respondentky zařadila do čtvrté (tedy druhé nejvyšší příjmové kategorie) a horní pětiny (tedy nejvyšší příjmové kategorie). V zařazení mi pomohla Hanina výpověď, že její rodina má příjem 20 000 NIS měsíčně. Graf také ukazuje, že čím nižší příjem, tím větší zastoupení domácí péče. Graf samozřejmě nemůže obsáhnout míru přesvědčení matek, že jejich vlastní péče je pro dítě to nejlepší. Ale na základě uvedených výpovědí to bude dalším důležitým faktorem.

Z našich respondentek se do věku 3 let o děti stará sama pouze Jael. Od ní také víme, že v mošavu je ještě jedna taková žena. Další respondentkou, která plánuje být doma možná do 2 let dítěte je Tal.

Jael k tomu říká: „ *I když ostatní okolo je dávají do školek dřív, pro mne jsou moc malé, hodně potřebují mámu. Dát je někam jinam do péče, ještě před tím než se naučí mluvit, je pro mě zvláštní. Myslím si, že do věku rok - rok a půl vůbec nepotřebují další děti. Ten nejmladší, který je doma, má k tomu doma dva bratry. S mojí švagrovou si navíc vzájemně pomáháme. 2x týdně si jedna z nás bere obě děti a ta druhá má 2 a půl hodiny pro sebe.*“ Dále dodává: *Je to věk, který vyžaduje péči matky a nikdy se nevrátí.*“ Jael plánuje být s nejmladším synem doma až do září, tj. do 3 let jeho věku. Podle Jael to není zcela obvyklé, přesto není v mošavu jediná. Dodává: „ *Moje švagrová, ta se už v Izraeli narodila, také se všemi 3 dětmi zůstala doma až do 3 let jejich věku, ale je to opravdu jedna z mála izraelských žen, která je s dětmi tak dlouho doma.*“

Jako další pádný důvod uvádí: „*Kromě toho, že jsem chtěla trávit čas se svými dětmi, tak je to i finanční důvod. Chůva stojí alespoň 4 500 NIS. Pro hodně žen je to většina jejich platu. Podle mě je totální nesmysl, abych pracovala a svoji výplatu dala někomu jinému. Navíc jsem nepřivedla děti na svět, aby je neustále svěřovala někomu jinému. Takhle je výchova dětí v mých rukou a podle mých představ.*“

Příčinou Jaeliny dlouhé domácí péče o dítě, stejně jako dlouhé MD/RD, může být profese manžela. Její manžel je průvodce cestovního ruchu a zejména během sezóny bývá dlouho pryč z domova.

Sivan byla s dětmi také relativně dlouho doma. Se staršími jeden a půl roku. Do této kategorie, ji ale nemohu zařadit, protože měla doma výpomoc. Více bude následovat v podkapitole Au Pair.

Hana si také všimla, že často matky, které přišly nově do mošavu, mají tendenci zůstat déle doma. Většinou jsou to starší matky, které mají už několikáté dítě a chtějí s ním zůstat doma, aby si ho užily. Důvody mohou být také finanční. Místo, aby platily drahé jesle, tak s dětmi raději zůstanou do dvou let věku doma.

Typickým příkladem je Tal. Ohledně jejího plánu s nejmladší dcerou (9M) říká: „*S malou zůstanu doma ještě rok a půl, možná dva roky. Zaměstnavatel mi tak dlouhou dobu neumožnil, tak jsem odešla.*“ „*Ted' bych ji do jeslí nedala, je maličká a je tam hodně dětí, dcera je moje v pořadí čtvrté dítě, takže s ní chci být ještě doma a užít si ji.*“

Ženy, které zvolily péči doma, tak činily zejména kvůli tomu, že považují za důležité vychovávat svoje děti samy nejlépe do věku dvou až tří let. Další důvod byl ekonomický. Vzhledem ke svému příjmu se jim nevyplatí žádná placená péče.

5.3.2 Jesle

Zdaleka nejčastější strategií jsou jesle. Jak udává graf z předchozí kapitoly, ženy s druhým nejvyšším příjmem volí péči jeslí ze 70,5% a ženy s

nejvyšším příjmem ze 72,8%. Uváděla jsem, že jednotlivé strategie se někdy navzájem prolínají. Toto je právě ten případ. Všechny moje respondentky, ať již volily péči doma nebo chůvu či Au Pair, daly nakonec své děti do jeslí. Jedinou výjimkou je Jael, která pouze se svým nejmladším synem zůstane doma do 3 let. Její syn pak půjde rovnou do MŠ. Velké rozdíly jsou ale v tom, v jakém věku děti do jeslí jdou. Proto pro mne bylo důležité zjistit názor, v kolika letech dítě potřebuje další děti a kolektiv.

Do této kategorie jsem zařadila ženy, které daly svoje děti do jeslí a nejsou zařazeny jinde.

Nejčastější důvody proč ženy volily jesle, byly finanční. Dále respondentky uvádějí, že důvěřují spíše instituci jeslí než chůvě. Možná nejdůležitějším důvodem je, že děti potřebují společnost. Tyto důvody dokládají následující výpovědi. Nava dá dceru do jeslí ve věku 1 roku, protože si myslí, že ideální věk dítěte pro vstup do kolektivu je 1 rok až rok a půl. Svoje důvody shrnuje takto: „ *Nedokázala bych se spolehnout na chůvu, obzvlášť je-li s dcerou doma sama. A navíc je třeba pro dítě společnost, „ jasně, že menší skupina čtyř, pěti dětí je ideálnější, ale v jeslích je lepší dohled. Učitelka má několik vychovatelek na pomoc. Na to se spoléhám více. A také z finančních důvodů. Myslím, že je to levnější. A také se mi nelíbí, že se mi někdo poflakuje po domě, když tam nejsem.*“

Rina dala svoje děti do jeslí ve věku 9, 8 a 5 měsíců. Uvádí, že v té nejnižší třídě bývá do dvanácti dětí, jedna učitelka a tři vychovatelky. Proč dává přednost jeslím před chůvou, zdůvodňuje následovně: „ *Vždycky jsem chovala nedůvěru k chůvám, kvůli tomu, že nebudu vědět, co děje doma a že nad tím nemám kontrolu. Musela bych ji kontrolovat, třeba tím, že dám do domu kamery...to opravdu není nic pro mě. Jesle sice mají nedostatky - je tam hodně dětí a je velmi stresující, že dítě může plakat a vychovatelka ho nechá, nepochová ho. Ale na druhé straně je tam dohled, jsou tam lidi...doma může chůva moje dítě bít a já o tom vůbec o tom nemusím vědět.*“

Rina dodává k finanční stránce: „ *Jesle mě stály 2000 NIS s nejstarším, s nejmladším to stálo už 3000 NIS. Je to drahé, ale stejně je polovina toho, co se*

platí za chůvu. Ale není jiná možnost. Když dvě starší děti byly najednou v jeslích, tak to bylo finančně náročné.“ „Dříve jsem si myslela, že chůva je lepší způsob, že dává dítěti víc, když je jen s ním, že se mu dostane více pozornosti, ne jako v jeslích, kde jsou čtyři vychovatelky na dvanáct dětí. S prvním synem jsem měla dokonce výčitky svědomí, že jsem mu nezajistila chůvu, dneska už si to nemyslím.“ Dodává, že i dnes jsou ženy, které považují chůvu jako něco lepšího.

Všechny děti Tal šly do jeslí ve věku jedno roku, až na tu nejmladší. Také Tal uvádí: „Jesle jsou pro mě lepší volbou než chůva, protože děti už jsou větší a je to věk, když už potřebují vidět další lidi, mít společnost. Je tam nad nimi větší dohled. Je tam více vychovatelek a především, když je někdo doma, tak nikdo neví, co tam dělá.“

Společnost dětí je pro Tal obzvláště důležitá. Říká: „A je hezké, že tady v mošavu jsou děti pořád se stejnými spolužáky až do 8. třídy. Vlastně jsou se stejnými kamarády od útlého věku až do 14 let. To je opravdu důležité a pro děti je to zábava.“

Gal říká: „Podle mého názoru dítě potřebuje kolektiv jiných dětí už ve velmi nízkém věku. Je třeba jeslí, aby se naučili samostatnosti a být ve společnosti. Je tou součástí rozvoje dětí. Myslím si, že ideální věk je půl roku až jeden rok.“

Hana uvádí další důvody: „Děti mají konečně denní řád.“ Uvádí také, že jí vyhovuje, když děti může dát na část dne pryč. Oceňuje, že má možnost výběru a není automatické, že bude s dětmi doma.

Přestože ženy předají své děti do péče instituce, požadují především trpělivou a láskyplnou péči. Usuzují tak na základě následujících výpovědí.

Nava: „Očekávám, že vychovatelky budou vřelé, že se budou starat o citovou stránku dítěte, že je trochu něco naučí – básničky, pohybové písničky, budou rozvíjet senzomotorické aktivity, že budou chodit na procházky, že budou si

hrát na hřišti. Nava ještě jednou zdůrazňuje, aby se vychovatelky hodně věnovaly citové stránce dítěte. Vysvětluje: „ To znamená, že když dítě bude plakat, vychovatelky s ním nebudou ztrácet trpělivost, že se pokusí zjistit, kde je příčina pláče, jak se k němu chovat. Je důležité, aby jejich reakce a chování byly přiměřené potřebám dítěte. Aby si všímaly dítěte jako jednotlivce, aby vnímaly jeho potřeby a dokázaly je uspokojit.“ Připouští, že citové pouto mezi dítětem a chůvou může být hlubší, protože ta se nestará o dalších patnáct dětí. Na druhé straně považuje za výhodu, že v jeslích mají vychovatelky mají nějaký odborný kurz a vede je učitelka s pedagogickým vzděláním.

Rina obdobně uvádí: *„Očekávám, že se o dítě postarají, pochovají, budou na něj hodní, budou k němu vřelí, budou ho rozmazlovat, to je vše.“*

Zajímalo mne, jak se ženy vyrovnávaly s odlukou od dítěte při přechodu do jeslí.

Rina uvádí: *„Odloučení bylo to pro mne trochu těžké, ale ne moc. Ze začátku jsem ráda s dítětem doma, ale po několika měsících vyměňování plen, toho mám dost a potřebuji se vrátit mezi lidi.“*

Nava: *„Bylo to náročné pro obě starší děti i pro dceru. Ta první dva měsíce v kuse brečela. Bylo to těžké období, ale co dělat.“*

Tal: *„Vždycky tak první dva týdny to bývá těžké. Pak si všichni zvyknou. I děti i já.“*

Sivan: *„Zejména nejstarší hodně brečel, celkově se hodně změnil z hodně šťastného miminka na ubrečené a protivné dítě. Nakonec ale pochopil, že je mu tam dobře. Bylo to těžké, když se člověk musel odpoutat od svého dítěte. Ale takhle to musí být.“*

Hana naopak neměla špatný pocit z odloučení. Dodává: *„Možná ráno děti trochu brečely, ale funguje tady dobrá péče. Vychovatelky umí s dětmi zacházet. Je tu opravdu velmi vřelá péče plná fyzického kontaktu, který nebývá v Čechách zvykem.“*

Hana má s vychovatelkami dobrý vztahy a z její zkušenosti, mohou matky celkem zásadně ovlivnit personál jeslí. Například když byly nespokojeny se

vychovatelkou, zařídily, aby nevyhovující vychovatelka z jeslí odešla. Všechny matky z jeslí jsou v kontaktu přes aplikaci WhatsApp. V případě, že by byl v jeslích nějaký problém, určitě by se to dozvěděly. Státní MŠ už mohou ženy ovlivnit méně. Ovšem personál by neobhájil svoje místo, pokud by děti ponižoval nebo použil fyzických trestů.

Gal si žádné negativní pocity ohledně odloučení nepamatuje. Ale se ženou měly obavy ohledně zdraví dětí. Jejich děti byly v jeslích přibližně s dalšími šesti až osmi dětmi. Měli strach, že děti pochytají hodně nemocí.

Na základě výpovědí usuzuji, že respondentky volí jesle hlavně kvůli socializaci dítěte. Jako vhodný věk pro vstup dítěte do kolektivu byl nejčastěji uváděn jeden rok až rok a půl. Objevily se i názory, že vhodný věk je v půl roce nebo ve dvou a půl až třech letech.

Pokud se ženy vrací do práce, pak jesle jsou finančně příznivější než chůva. Za jesle v první třídě zaplatí 2990 NIS, zatímco chůvě by za stejnou dobu zaplatily od 4 500 až 6000 NIS. Ženy důvěřují v instituci jeslí, kde jsou vychovatelky pod kontrolou. Chůvu by ne zvolily proto, že je to zásah do soukromí a mají často obavy, že by chůva mohla dítě bít. Sice nejsou žádné takové případy známé z Nir Cvi, ale v rámci Izraele ano. Dalším důvodem pro jesle, může být pracovní doba, která umožňuje rodině vyzvednutí dítěte do 16:30. Ohledně četnosti volby jeslí vůči ostatním strategiím, udávám odhad klíčové informátorky. Podle ní 95% žen z mošavu dává děti do jeslí.

5.3.3 Chůvy a Au Pair

V této kategorii jsou ženy, které si najaly placené hlídání v podobě chůvy anebo Au Pair. Toto je nejméně častá strategie. Důvody jsou zřejmé z předcházejících výpovědí. Tato péče je nejdražší a ženy málo chůvám důvěřují. Z grafu o zastoupení chův a Au Pair vyplývá, že 3,9% žen z druhé nejvyšší příjmové skupiny a 9,2% žen s nejvyšším příjmem volí tento způsob. Jelikož charakteristika práce Au Pair je jiná, zabývám se Au Pair v následující kapitole.

Ani v Nir Cvi není toto v současné době častá strategie. Našla jsem pouze jednu ženu, která pro své dítě zvolila chůvu. Tou je Šir, která svůj výběr zdůvodňuje následně.

„Když jsme bydleli v Tel Avivu a narodil se nejstarší syn, rozhodli jsme s manželem, že otevřeme jesle kvůli našemu synovi. Vedoucí učitelka byla sestra mého manžela. A pak se narodil druhý syn, tak taky chodil do našich jeslí. Takže do té doby, než jsme se přestěhovali do NC, obě naše děti byly v naší školce. Obě byly se svými babičkami, tetami a tátou. Takže když jsme přijeli sem, nevěděla jsem, co s ním budeme dělat. Myšlenka, že ho dám do jeslí, které patří někomu jinému, cizím lidem...nemohla jsem na to ani pomyslet. Na začátku jsme mysleli, že ho každý týden budu vozit do našich jeslí do Tel Avivu. To ale nebylo ideální a pak jsme našli tuhle chůvu, která byla úžasná.“

Patrně zásadním důvodem, proč Šir chtěla chůvu, byl její brzký odchod do práce. Jejím synovi bylo teprve dva a půl měsíce. Šir dodává: *„Na počátku jsem se vracela do práce pomalu, nejdříve na dva dny v týdnu, pak na čtyři dny v týdnu...od měsíce a půl měl syn po dva roky chůvu.“* Šir neměla problém s důvěrou, protože chůvu jí doporučila sousedka. Je to paní z Ramle okolo padesáti let, pracovala u mnoha rodin a všichni ji znají. Dále říká: *„ Je fakt skvělá, mysleli jsme si , že s ní syna ještě necháme. Ale uvědomili jsme si, že potřebuje kamarády, tak jsme ho dali do mišpachtonu kde je s dalšími čtyřmi dětmi.“*

Mišpachton (hebr. mišpacha znamená rodina) je malá skupina dětí, kterou vede chůva. Ohledně jejího fungování Šir říká: *„ Syn je tam od rána od osmi, spí přes poledne, když se vzbudí kolem druhé až půl třetí, tak mi paní zavolá a já si ho vyzvednu. Je to v mošavu, paní má velký dům, jedno z dětí je její, pak moje a další dvě. A opravdu to funguje úžasně. Máme ji rádi. Chtěla jsem, aby měl kamarády, ale nechtěla jsem ho dát do jeslí, kde bude s hodně dalšími dětmi. Teď ještě ne, je na to ještě moc malý.“*

Také Šir a její syn se museli vyrovnávat s odloučením. O to více pro ni byla důležitá osobnost chůvy. *„Začátek byl pro něj těžký, hodně plakal, ale pomalu si zvykl a já jsem s ní hodně spokojená a ona je opravdu dobrá. Je to taková máma, takže pokud se ptáš, co je pro mě u chůvy důležité, tak je to určitě vřelost a láska.*

Není to o tom, co se naučí, co sní, co přesně budou dělat, to pro mě není důležité. Důležité je, aby ho měla ráda, chovala, objímala, aby se cítil bezpečně. Proto je moc dobře, že je v mišpachtonu, že je to pouze skupina čtyř dětí a je to u ní doma. Také jsem s ní ve spojení přes SMS, WhatsApp a vím o všem, co se děje. Jsou mámy, pro které je hrozně důležité jídlo. Jestli je to bio nebo ne.. pro mě jsou to nesmysly, je to jen jídlo... za mě: láskyplná, vřelá péče a jistota...to je pro mě důležité.“

Mišpachton vyjde Šir na 2000 NIS měsíčně, což je levnější než jesle.

5.3.4 Au Pair

Do této kategorie jsem zařadila rodiny, které si najímaly Au Pair. Této problematice věnuji samostatnou kapitolu, ale pro potřeby této kapitoly je nutno uvést, že Au Pair na rozdíl od chůvy je cizinkou. Bydlí s rodinou a domácí práce bývají součástí jejích povinností. Ačkoli dnes není v Nir Cvi jediná Au Pair, před dvaceti lety to byl velmi rozšířený jev. Z výpovědí všech respondentů vyplývá pouze dohad, proč tomu tak je. V první řadě to může být kvůli zvýšeným nárokům na byrokracii, pracovní povolení atd. A v druhé řadě kvůli bezpečnosti v zemi. V podstatě jakýmsi „zlatým obdobím“ Au Pair v Nir Cvi byla 90. léta, kdy Izrael navštěvovalo hodně turistů. To se promítlo do počtu Au Pair v Izraeli celkově. V Tel Avivu fungovala poměrně početná komunita Čechů a Slováků. Mnoho dívek, se kterými jsem se setkala, takto pracovalo v rodinách po celé zemi. V Nir Cvi bylo v r. 1998 alespoň deset Au Pair. Některé rodiny mívaly po sobě dvě až tři Au Pair. S propuknutím 2. intifády v r. 2000 prořídly davy turistů na telavivských plážích, v jeruzalémském starém městě a zrovna tak vymizely i Češky z mošavu Nir Cvi. Následné výpovědi dokládají názory informátorů.

Rina: „Myslím si, že je to z důvodu, že to byla jakási móda, na základě doporučení. Asi by to mohlo fungovat dobře, ale teď tu fungují spíše starší ženy –

něco jako babičky. Teď třeba jedna z mořavu nabízí svoje služby, v případě, že by někdo jel do zahraničí.“

Že Au Pair v Nir Cvi byly populární, dokládá i Galova výpověď: „*Já jsem měl jen dobrou zkušenost s Au Pair a znám lidi, kteří také mají dobré zkušenosti.*“ Sivan říká: „*Dnes si lidé nenajímají Au Pair bez povolení. A dnes je to daleko dražší. Dříve stály Au Pair jako jesle.*“ Sivan naráží na problematiku víz. Agentury zprostředkovávají práci Au Pair pouze na základě turistických víz. V Izraeli je ale velký problém prodloužit tříměsíční víza získaná na letišti. I když Izrael nemá oficiální Au Pair program, Au Pair agentury existují a nabízí pracovní místa i v současné době. Výplaty se pohybují od 800 a 1600 USD měsíčně (přibližně od 19000 až 38000 Kč).⁸⁷ Jak uvádí Tal, v Nir Cvi je v současnosti pouze jedna žena z Filipín, která pracuje v rodině. Sivan o ní ví, že se nestará o děti, ale o seniory. Z respondentů, kteří měli pro své děti Au Pair, to byli pouze dva. Sivan a Gal. Právě v rodině Gala a Sivan jsem kratší dobu pracovala.

Gal se ženou získal pro svoje dcery Au Pair v r. 1996 prostřednictvím agentury, která mu byla doporučena místními. Pochvaloval si hlavně, že pro každou dívku byly připraveny potřebné dokumenty, dívky prošly lékařskou prohlídkou a že přes agenturu šlo všechno hladce. Sivan se ke svojí Au Pair dostala prostřednictvím jiné dívky, která pracovala u její kamarádky.

Volbu Au Pair zdůvodňovaly následovně:

Sivan: „*Viděla jsem, že to funguje u ostatních matek v Nir Cvi. Byl to pro mě všestranně výhodné. Au Pair měla celodenně doma malé miminko, odpoledne děti z jeslí, byla doma neustále k dispozici, navíc pomáhala s domácností. To bych prostě sama nezvládla. Navíc když jsem čekala poslední holčičku, tak jsem si zlomila ruku. K tomu jsem byla s dítětem, které ještě ani nechodilo a s jedním dvouletým. Au Pair pro mne byla výhodná i jednoznačně finančně - platila se na*

---

87 GreatAuPair. Online. Dostupné z: <http://www.greataupair.com/aupair-nanny-jobs/Tel+Aviv/Tel+Aviv.htm/proximity/6949580/search/family/page/3/displayRows/5> (24.4.2016).

úrovni minimální mzdy, dnes je mnohem dražší. Díky ní jsem se mohla věnovat každému dítěti zvlášť, mít tři děti po sobě bylo nesmírně náročné.“

Pro Gala a Sivan to byla jednoznačná volba kvůli jejich pracovnímu vytížení. Oba dva bývali dvanáct až třináct hodin pryč z domu. Sagit vedla obchod v rodinné firmě v Nir Cvi.

Gal dodává: *„Au Pair pomáhala s úklidem, byla s dětmi doma, určitě pro nás bylo lepší mít Au Pair než jen jesle.“*

Gal i Sivan uvádějí, že ideální byla kombinace jeslí a Au Pair. Pro oba bylo důležité, aby si děti mohly hrát s ostatními dětmi.

Gal a Sagit daly všechny tři dcery do jeslí ve věku půl roku. Dojížděli do jeslí do kibucu Necer Sireni až do té doby, než Sivan spolu s dalšími ženami založily v mošavu jesle, čili přibližně do věku dvou let jejich mladších dětí. Teprve až v jejich věku dva a půl roku zaměstnali Au Pair. Ta s dětmi zůstala s přestávkami až do té doby, když šly do 1. třídy.

Sivan zaměstnávala více Au Pair po sobě: *„Měla jsem nejprve dvě Au Pair z Austrálie, pak jeden rok Češku, pak tebe asi dva měsíce a jednu Rusku - asi padesátiletou, se kterou to doma neklapalo. Pak jsem usoudila, že už Au Pair nepotřebuji a žádnou další jsem nezaměstnala.“*

Sagit i Gal nepovažovaly drobné nevýhody jako velkou překážku.

Gal říká: *„Není to jednoduchý proces, vzít si do domu člověka, kterého neznáš, který je neustále kolem. Na druhé straně jsou tu výhody – Hana se začlenila jako člen rodiny, takže během krátké doby jsme se s ní cítili jistě, důvěřovali jsme jí a cítili se s ní doma pohodlně.“*

Sivan: *„Výhody jednoznačně převažovaly. Neměla jsem žádné problémy s mladými dívkami, např. Lída byla o pět let mladší než já.⁸⁸ Ta starší byla z Ruska, to už bylo nepohodlné, když s námi bydlela doma.“*

Neznalost hebrejštiny pro ně také nebyla velkým problémem.

Sivan: *„Lída mluvila anglicky, na děti česky. Byla hlavně s miminkem, takže to nevadilo.“*

---

88 Lída pracovala u Sivan v r. 1998. Lída vypovídá v následující kapitole Au Pair.

Gal: „Očekávání jsme žádné moc neměli. Na začátku se trochu obávali, protože Hana si nebyla vůbec jistá, styděla se, neuměla ani anglicky, natož hebrejsky, domlouvali se ‚rukama nohama‘. Na začátku jsem měli pochybnosti, na druhé straně žádnou jinou Au Pair jsme neměli, tak jsme to neměli s kým porovnat a vlastně jsme neměli moc na výběr. Museli jsme to s Hanou zkusit. Měla vůli se učit, dobré srdce, byla velmi inteligentní, takže jsme jí v ní věřili a obavy se postupem času rozplynuly. Také se poměrně rychle se naučila hebrejsky.“

Zabývala jsem se také tím, jaký vliv měly Au Pair na děti.

Sivan říká: „Určitě měly pozitivní vliv. Lída byla klidná, děti ji měly rády. Hlavně mně to pomohlo v tom, aby chod domácnosti běžel hladce. Měla vliv hlavně na oba syny. Doma byla klidná atmosféra doma a mladší syn byl milované dítě. Byly to nejspokojenější roky mého života.“

Gal vliv hodnotí ještě pozitivněji. „Děti se s ní cítili bezpečně, získaly jistotu, protože se jim odpoledne věnovala, byla tam jen pro ně, zatímco v odpolední školce je jedna vychovatelka na hodně dětí. Opravdu jsme si vybrali dobře. Hana byla člověkem na správném místě. Věřím, že to taky mohlo dopadnout hůř, ale Hana byla s dětmi dlouhou dobu, takže je ovlivnila velmi dobře. Měli jsme s ní štěstí. Navíc jsme se ženou rozvedli a Hana s dětmi byla dál. To bylo také moc důležité. Zůstala pro ně jako opora, nerozpadl se jim celý domov.“

Sivan a Gal hodnotí tento způsob péče velice pozitivně. Au Pair vnímali jako kamarádku nebo dokonce jako člena rodiny. Bylo pro ně velmi finančně výhodné, že se postarala zároveň o děti i o domácnost. Zároveň ale respondenti nenechali výchovu dětí do tří let plně v rukou Au Pair. Ta plnila spíše doplňkovou funkci k jeslím, které jim zaručily výchovu v kolektivu.

5.4 Vliv rodičů

Zabývala jsem se také otázkou zvolené strategie péče u rodičů respondentek. Otázkou je do jaké míry měla péče jejich rodičů na respondentky vliv.

Některé respondentky z větší části napodobily své matky.

Například Rina. Ta říká: „*Moje matka byla učitelka, vrátila se do práce po několika měsících a dala mě do jeslí. Zrovna tak, jak jsem to udělala já. Máma se ale vracela ze školy v poledne, čekala na mě s obědem. Já se vracím domů později. V podstatě mě máma ovlivnila, ale raději bych to měla jako moje matka a vracela se domů v poledne. Ale nejsem učitelka, takže je to problém. Ideálně bych s nimi byla alespoň několikrát týdně doma už odpoledne. Ne každý den, protože je pro mě důležitá i práce, kariéra. Kromě toho není moc zaměstnání na půl dne.*“

Sivan dala děti do jeslí v 18 měsících, stejně jako její matka. Také Sivan pocházela z tří dětí za sebou. Sivan se ale oproti své matce, snažila více svým dětem věnovat a docílila toho tím, že měla ku pomoci Aa Pair. Vysvětluje: „*Pamatuji si, jak jsem v dětství dlouhé hodiny pozorovala z dětské ohrádky matku, jak pracuje. Nudila jsem se a nebyl nikdo, kdo by mě zabavil.*“

Jael vyrostla v Německu: „*Byla jsem doma do jednoho roku a pak u kamarádky mojí matky, protože moje máma pracovala a studovala. Později jsem znovu byla doma až do věku čtyř let.*“ Podobně chce být co nejdéle se svými dětmi doma.

Některé respondentky se naopak od svých matek odlišují málo.

Např. Tal říká: „*Moje matka šla do práce po půl roce a mě hlídala babička.*“

Tal nyní preferuje péči doma.

Některé respondentky se snaží odlišit zásadně.

Např. Nava popisuje výchovu rodičů: „*Já jsem z kibucu a tam dítě ve věku tří měsíců pošlou do „bejt jeladim“ (z hebr. dětský dům). Když žena kojí, tak přijde v noci dítě nakojit. V noci je s dětmi noční hlídačka, takže když dítě brečí, tak ho utiší. Tam jsem byla až do čtyř let, můj bratr tam byl do vyššího věku. Když mně bylo čtyři, tak s tímto systémem přestali. Svoje rodiče jsme viděli od čtyř do sedmi. Obědy jsme měli v „cheder ochel“ (místnost, kde se všichni scházeli k jídlu). Rodiče bydleli spolu v malých domcích, které od r. 1985 začaly zvětšovat a děti začaly bydlet s rodiči. Pamatuji si malé místnosti, ale byla to paráda.*“ Dále hodnotí: „*Nechápu, jak to takhle mohli dřív dělat. Jak mohli rodiče takhle malé*

děti poslat pryč z domu. Dále jsem se ptala, jak se s tím vyrovnávala její matka. Říká: „Pro moji matku bylo hodně těžké, protože přišla z města. Ale řekli jí, že nemá na výběr. Pokud se nepodřídí, tak bude muset odejít z kibucu. Můj táta se narodil v kibucu a tahle vyrostl, on nikdy nebydlel se svými rodiči. Sice to bylo normální a chodilo to takhle, ale opravdu si myslím, že to není normální stav. Důvodem asi bylo, aby děti nerušily v noci rodiče. Ti aby dobře spali a chodili do práce. Práce byla velmi důležitá. Pracovali v zemědělství, aby vybudovali kibuc. Byli to socialisté, nebrali v potaz jedince, společnost byla důležitější.“

Podobné zážitky popisuje Šir: „Narodila jsem se v kibucu, takže jsem vyrostla s dětmi, ne s rodiči. Rodiče tam byli, ale nebylo to jako dnes. Když jsem se narodila v r. 1978, tak děti začaly bydlet s rodiči. Ale i tak to bylo o tom být v „cheder“ nebo ve školce a ve škole. Sotva si pamatuji na to, že bych byla s rodiči doma. Domov, to pro mě byl „bejt jeladim“, být s dětmi. Nevyrostla jsem s rodiči. Mám tři starší bratry, já jsem nejmladší. Oni vyrostli a jedli zvlášť od rodičů od doby, kdy byli miminka. A mají z toho závažné trauma. Já už jsem bydlela s rodiči doma. Ale stejně se v kibucu dostaneš domů až večer. Do čtyř do pěti jsi v „bejt jeladim“, pak „deše“ (míněno venku), pak „chadaron“ (herna)...dům rodičů byl tak na přespání. Taky rodiče nebyli tak důležití.“

Nava i Šir se snaží co nejvíce času trávit se svými dětmi. Nava byla na RD jeden rok a nyní pracuje osm hodin denně. Šir sice šla do práce již po deseti týdnech, ale už od 14:00 je každý den s dětmi.

5.4.1 Pomoc od rodičů

Pomoc od rodičů není tak častá jako v Čechách. Klasické babičky a dědečkové, kteří hlídají vnoučata v mošavu moc nejsou. Prarodiče jsou většinou velice aktivní a často hodně cestují. Podle mých zkušeností je celkem běžné si hlídání na večer zaplatit. Zde je několik výpovědí:

Tal: „Máma mi pomáhá, ale málo. Je to hlavně na mně a na manželovi.“

Nava: „Moje rodiče žijí v Horní Galileji, takže mi moc nemohou pomáhat. Ale trochu nám pomáhají rodiče od manžela, kteří bydlí naproti. Ne pravidelně, ale občas nám večer pohlídají děti, když jdeme ven.“

Sivan: „Tchyně mi děti nikdy nehlídala a po vlastní matce jsem to nechtěla. Jednak bydlí daleko, ale raději jsem si zaplatila někoho, aby se staral o děti podle mě. A ne aby mi rodina říkala, jak to mám dělat.“

5.5 Volný čas

V popisu mošavu jsem uváděla širokou škálu zájmových aktivit pro děti. Děti samozřejmě tyto kroužky hojně využívají a navštěvují. Domnívala jsem se, že hodně dětí do tří let již tyto aktivity navštěvují. Ovšem žádná z respondentek neuvedla, že by do kroužků dávaly právě děti mladší tří let. S těmi obvykle chodí na dětská hřiště a považují to za dostatečné, zatímco v Čechách jsou kroužky pro děti do věku tří let velmi častá věc. Možným důvodem je to, že v Čechách jde o první seznamování s jinými dětmi, oproti tomu v Nir Cvi jsou děti ve stejném věku již delší dobu s jinými dětmi v jeslích.

Z odpovědí respondentek jsem si všimla, že čím starší dítě, tím více zájmových aktivit má a jejich týden je doslova nabitý.

Např. Nava uvádí: „*Dcera chodí na tancování od čtyř let. Syn má v pěti letech basketbal, atletiku, petang, a ještě kroužek s názvem „mladý manažer.“ (jde o hry cvičící myšlení).*

Tal také uvádí, že její děti na kroužky chodí od tří až čtyř let. Chodí na judo a hrají basketbal.

Hana uvádí, že její devítiletý syn chodí 2x týdně na basketbal a 2x týdně na tenis, šestiletá dcera také 2x týdně na tenis, pak na keramiku a step.

Výpovědi o tom, jak rodiny tráví čas společně, jsou obdobné. Všední dny tráví docela obyčejně. Hrají si doma nebo venku, chodí na hřiště. Děti často chodí navštěvovat své kamarády v mošavu. Hodně se setkávají členové širší rodiny a to v daleko větší míře než je zvykem v Čechách. Širší rodina se setkává hlavně o víkendech. Typické jsou páteční šabatové večere, širší rodina se také setkává při příležitosti narozeninových oslav. Vůbec narozeniny dětí bývají pojímány velkolepě. Děti si zvou kamarády, rodiče objednávají kouzelníky, nafukovací skákací hrady a vymýšlejí různorodou zábavu pro děti. V mošavu se také navzájem hodně navštěvují přátelé a známí. Setkávají se také na různých akcích, které jsou zde pořádány. Na jaře a na podzim je doba výletů, velice oblíbenou destinací pro rodiny s dětmi je letovisko Eilat u Rudého moře a v létě je většina na místním koupališti nebo jezdí na blízkou pláž.

Dále mne zajímalo, jestli současná nestabilní politická situace ovlivňuje způsob trávení jejich volného času.⁸⁹

Většina odpovědí byla obdobných ve stylu Riny a Tal, čili si nebezpečí nepřipouští vůbec anebo se trochu přizpůsobují. Nava naopak připouští, že ji to hodně ovlivňuje a omezuje.

Převládající názor prezentuje odpověď Riny: „*Nepojedu do Jeruzaléma, tedy jen do některých míst. Jinak myslím, že to nijak můj způsob života neovlivňuje. Pokud se něco stane, tak jsem obezřetná, ale to mi vydrží tak maximálně půl dne. Pak se člověk chce vrátit do normálního života.*“

Nebo Tal: „*Ano má to vliv. Dáváme si pozor. Nepojedeme do starého města v Jeruzalémě. Spíše preferujeme být v okolí domova, ale na výlety jezdíme. Třeba do Tel Avivu jezdíme.*“

Vyjímala se odpověď Navy: „*Ano, má to vliv. Do Jeruzaléma nepojedu, snažím se nechodit na místa, kde je hodně lidí. Jsme hodně v mošavu, i když občas někam vyjedeme. Teď je pesach, takže jsou prázdniny 2 a ½ týdne volno, to není lehké.*“

Galova výpověď shrnuje hlavní myšlenku většiny odpovědí: „*Nikdy jsme nenechali, aby politická situace nebo bezpečnostní situace ovlivnila náš způsob života. Jsme zvyklí, že se pořád něco děje. Vždycky je buď válka, nějaká operace nebo intifáda nebo teror. Přestože si dáváme trochu pozor, tak pokračujeme žít jako normálně. To je naše vítězství nad absurdní situací, že žijeme v této zemi.*“

5.6 Výchova

Pokud někdo může srovnávat způsob výchovy v Izraeli s výchovou mimo Izrael, tak to jsou zejména ty respondentky, které strávily část svého života v jiné zemi.

---

⁸⁹ V Izraeli v současné době trvají násilnosti, které jsou započaly v září 2015 a jsou označovány jako „Knífe Intifada.“ Oproti předcházejícím dvěma lidovým palestinským povstáním se odlišuje především tím, že se proti židovskému obyvatelstvu bouří i izraelští Arabové. Typické jsou případy napadání noži na ulici nebo najíždění auty do lidí.

Jael svůj způsob výchovy hodnotí následně: „*Nejsem autoritativní, Je pro mě důležité, aby děti měly hranice, aby si děti vážily druhých lidí, věcí, aby používaly svůj rozum. Dnes se hodně spoléháme na informace zvenku, že nám někdo poradí, řekne, jak máme věci dělat. Je důležité přemýšlet sám, spoléhat se na intuici, nakonec jsme to my, kdo zná (nebo by měl znát) svoje děti nejlépe a tudíž by měl vědět co s nimi.*“

Rozdíly ve výchově dětí v Izraeli a v Německu charakterizuje takto: „*V Izraeli neurčují dětem tak pevné hranice, souvisí to s Izraelskou mentalitou vůbec. Němci poslouchají, dělají, co se od nich žádá. Izraelci dělají, co se jim chce.*“

Jael také popsala několik populárních způsobů vzdělání: „*V Izraeli je v oblibě hodně tzv. Demokratická škola, která vznikla v 50. letech v Anglii. První byla v Hadeře, dnes je tu okolo dvaceti pěti škol. Základní principem je, že vše je demokratické, děti ve všem mají volbu, pokud se nechtějí učit, nikdo je nenutí. Myslím si, že to může fungovat, ale ne u všech dětí. Ve školce, ve škole jsou vždy věci, co se dětem nechce dělat a neustále se to stupňuje. Je to dobrá příprava pro život, protože ne vždycky máme na výběr a musíme dělat i to, co děláme neradi. Proto s tímto typem výchovy, který je v současnosti populární, mám trochu problém. Někdy si člověk musí poradit s tím, co je. Další je tu oblíbená Waldorfská škola (hebr. antroposofit) a líbí se mi Montessori, i když se podobá té demokratické. Snaží se nahlížet na každé dítě jako na individuum, ale v rámci školy to musí být zřejmě dost těžké. Tyto školy jsou zpravidla soukromé a jsou také velmi drahé.*“

Hana k odlišnosti výchovy v Izraeli od té české dodává „*Dětem se neustále dokola vysvětluje a fyzicky se netrestá.*“

Pokusila jsem se zjistit, co si o tom myslí izraelské matky. Ale fyzické tresty zřejmě staví na úroveň týrání. Navíc se domnívám, že pokud občas dají svému dítěti „na zadek“, tak by to mi stejně nepřiznaly. Myslím, že odpověď Šir by mohla vystihovat postoj k této tematice v Izraeli vůbec. Říká: „*Na děti maximálně zakřičím, ale to je hranice, za kterou nejdu.*“

Respondentky také retrospektivně hodnotily svůj výběr strategie. Vesměs by neměnily. Kromě Hany, ta by si nejstaršího syna raději nechala doma déle než půl roku. Sivan říká ke své výchově: *„Dala by jim více na výběr, nenutila by jim tolik svoje názory, je to ale pro mě těžké. Nedokážu se zbavit pocitu, že ví i dnes, co je pro moje děti nejlepší.“*

Gal by neměnil na výběru strategie nic a hodnotí to jednou větou: *„...nakonec výsledek je velmi dobrý.“*

6 Kapitola Au Pair

Jelikož se náplň práce zásadně lišila od mých představ, které jsem nabyla ze své praxe Au Pair v Anglii, považuji za nutné vysvětlit, co vůbec obnáší pracovat v Izraeli jako Au Pair.

6.1 S agenturou za exotikou

Respondentky, které byly představeny v metodologické části, se vydaly do za prací do Izraele přibližně ve věku okolo dvaceti let prostřednictvím českých agentur. Některé pracovaly zpočátku v jiných městech, měnily rodiny. Práci v Nir Cvi jim pak zprostředkovaly kamarádky, které tam již pracovaly nebo izraelská agentura. Proč se rozhodly jet právě do Izraele, ilustruje výpověď Hany: „*Chtěly jsem přímo do Izraele, protože to pro nás bylo zajímavé na tu dobu, protože Německo, Anglie, nebo USA...to nebyla žádná exotika a my jsme chtěly exotiku.*“ Anna říká že: „*po maturitě jsem hned nechtěla s tím davem na tu výšku a měla jsem maturitu s němčiny. Myslela jsem si, že pojedou dělat Au Pair do Německa nebo Rakouska, ale tenkrát to tady nějak nefrčelo jako třeba Anglie a pak jsem našla inzerát: Au Pair v Izraeli – angličtina není podmínkou. A bylo rozhodnuto.*“ Angličtina sice nebyla podmínkou, ale její neznalost způsobila hned na počátku velké těžkosti. Tato zmíněná agentura např. slíbila, že lze pracovat v rodině mluvící německy, to ale nakonec nesplnila. Jakýmsi vedlejším efektem neznalosti angličtiny byl ale vcelku rychlý pokrok v hebrejštině. I pro anglicky mluvící bylo nutné se s dětmi domluvit v jejich mateřském jazyce.

Další nesnáz, kterou respondentky musely řešit, byla otázka víz. Pamatuji si, jak mě paní v agentuře ujistila, že po předložení zvacího dopisu od rodiny, dostanu na letišti automaticky víza na tři měsíce a jejich prodloužení není problém, stačí si vyjet do Egypta nebo Jordánska a víza budou prodloužena. Na základě zkušenosti všech Au Pair, i z jiných zemí, mohu konstatovat, že to problém byl.⁹⁰ A tak se většina Au Pair po

---

⁹⁰ Víza se mně podařilo prodloužit v r. 1998 o dva měsíce při návratu z Jordánska a pak ještě jednou v r. 2004 v Ramle, kdy jsem na letišti obdržela turistická víza pouze na 2 měsíce a bylo mi prodlouženo o 1 měsíc. Důvod tohoto úspěchu přičítám doprovodu přátel z Nir Cvi, kteří se za mne zaručili, že

kratší či delší době ocitla v zemi bez povolení k pobytu. Na druhou stranu Au Pair podle mých zkušeností nikdy nebyly v hledáčku policejních razií za ilegálními přistěhovalci za práci. Rovněž jsem se nesečkala s žádnými potížemi při odletu, přestože jsem měla cestovní pas s vízy neplatnými již tři a půl roku a uvedla jako pravý důvod mého pobytu práci Au Pair. I v současné době izraelské agentury zveřejňují finančně lákavé nabídky na práci Au Pair i na krátké tříměsíční období.

6.2 Pracovní náplň Au Pair

Oficiální Au Pair programy, tak jak je nabízejí evropské země a USA, jsou určené zpravidla mladým dívkám ve věku osmnáct až třicet let, které se chtějí seznámit s kulturou dané země prostřednictvím hostitelské rodiny. Tato rodina jim poskytuje ubytování a stravu, Au Pair na oplátku pomáhají s péčí o děti v rozsahu cca čtyři až pět hodin denně a s lehkými domácími pracemi a o víkendu mají obvykle volno. Od rodiny dostává za tuto pomoc kapesné, které jí pokryje náklady na volný čas, výlety, jazykové kurzy apod.

V případě Izraele se práce Au Pair rovná plnému úvazku, co se hodin i platu týče. Mimo bydlení u rodiny live-in, je také možné do rodiny docházet jako do práce live-out. Svůj typický pracovní den popisuje Lída následovně:

„Vstávala jsem tak v půl osmé, vynesla koš, nasnídala se, celá rodina odešla kromě nejmladšího dítěte“ (Lída se staralo o chlapečka ve věku od 7 až do jeho 15 měsíců) „které se mnou zůstalo doma a které jsem měla na starosti. Kromě péče o něj jsem měla každý den úklid kuchyně s obývánkem včetně vytření podlahy, prádlo, úklid koupelen, úklid kuchyně, mytí nádobí – ještě jsme neměli myčku! Výcházka s dítětem, příprava jídla pro malého, pomoc s přípravou večere, někdy hlídání větších dětí, konec večer tak v osm nebo devět, někdy večerní babysitting.“ Anna vzpomíná na svoje povinnosti takto: „bydlela jsem v bytě v Nir Cvi (bydlení zařízené rodinou) a do rodiny docházela 3x týdně dopoledne uklízet, dva dny v týdnu jsem uklízela u rodičů od otce rodiny a pátek u jeho bratra. Okolo třetí, čtvrté odpoledne přivezl tatínek z jeslí dceru, které

---

nebudu působit potíže, nebudu pracovat a opustím zemi do uplynutí víz.

byly necelé tři roky. S tou jsem chodila na hřiště, na koupaliště a byla s ní prakticky do večera.“

Všechny uvedené respondentky včetně mě pracovaly od neděle do pátku minimálně dvanáct hodin denně a měly na starost důkladný úklid většinou velkého domu. Malé děti od tří měsíců do jednoho roku měly na starosti celý den a ty starší většinou od 13:00, protože ty chodily do jeslí nebo do školky. Občas musely hlídat děti také večer. V pátek pracovaly pouze do 13:00 až 14:00 a následovala volná sobota. Tato náročná práce byla celkem štedře ohodnocena. Platy se pohybovaly okolo 600 až 700 USD. Koncem 90. let se kurz USD pohyboval kolem 40 Kč, takže se i nepříliš šetřivé Au Pair vracely domů se slušnými úsporami.

6.3 Vztahy s rodinou

Pokud měly respondentky špatné vztahy s rodinou, tak ji co nejrychleji změnily buď s pomocí místní agentury, nebo přátel a známých. Důvodem ke změně rodiny byla většinou velká pracovní zátěž, delší návštěva Čech nebo třeba přání změnit lokalitu, jako tomu bylo v mém případě. I přes dobré vztahy s celkem čtyřmi rodinami, u kterých jsem v Nir Cvi pracovala, jsem se chtěla žít ve městě, a tak jsem se odstěhovala a našla novou práci. Všechny respondentky hodnotí vztahy s rodinami kladně. Např. Lída říká: *„Myslím, že jsme spolu vycházely pěkně. Nikdy nebyl žádný konflikt nebo nedorozumění.“*

Míru dobrých vztahů lze zhodnotit ve škále od korektních ke vztahům kamarádkým. K dětem si všechny respondentky většinou vytvořily hluboký vztah a řada z nich je v kontaktu s rodinami dodnes. Hana říká: *„S dětmi jsem se časem sblížila natolik, že v noci, když se vzbudily, tak chodily za mnou a ne za mámou. Řekla bych, že jsem je v podstatě vychovala, protože máma s tátou se vraceli domů ve všední den mezi sedmou – osmou večer a trávili s nimi velmi málo času. Dokonce, když holky zjistily (Hana se starala o dvojčata dva a půl roku a jejich desetiletou sestru), že jsem za práci u nich placená, tak z toho byly smutné...braly mě jako součást rodiny, takže to těžko chápaly.“*

Zaměstnavatelky respondentkám v zásadě velmi důvěřovaly. Monika říká: *„Zaměstnavatelka byla dobrá. Jako jediná z Au Pair v mošavu jsem měla k dispozici auto. Předala mi v otázkách dětí volnou ruku. Řekla, že když tam není, tak si můžu děti řídit podle sebe, včetně fyzických trestů, což jsem tedy moc nedělala. Ale řekla jim, že co řeknu, to platí.“* Musím dodat, že Monika měla se všemi úžasný vztah a rodina ji dokonce v Čechách navštívila. Fakt, že Monika dostala povolení děti fyzicky trestat, je v Izraeli naprosto výjimečný. Přičítám to spíše tomu, že její zaměstnavatelka vyrostla v USA, protože fyzické tresty jsou v Izraeli naprosto nepřipustné. Ostatní respondentky shodně vypovídaly, že fyzické tresty neexistují a Hana mi potvrdila, že si není vědomá případu, že by kdy nějaká Au Pair v mošavu děti fyzicky trestala.

6.4 Výchova dětí a volný čas

Výpověď Lídy vystihuje postoj mých respondentek i ten můj: *„Děti mi často připadaly rozmazlené a měla jsem pocit, že bych některé věci dělala jinak, ale nemohla jsem. Musela jsem respektovat, jak to chtějí rodiče.“* *„Dětem se neustále dokola vysvětluje.“* říká Hana. Anna k tomu ještě dodává, že slyšela od své zaměstnavatelky: *„Já vím, že svou dcerou rozmazluji, ale tady může každou chvíli přilítnout bomba a může být po ní.“*

V podstatě respondentky hodnotily izraelský způsob jako daleko benevolentnější a liberálnější než náš. S odstupem času však mohu potvrdit, že z „rozmazlených dětí“, o které jsem se starala já, vyrostly příjemné sebevědomé slečny, které vědí, co chtějí. Podobně o svěřených dětech smýšlí i Hana. Několikrát jsem také zaslechla tvrzení *„že všechny rozmazlené děti vojna postaví do latě“*.

Matky v rodinách respondentek byly většinou hodně pracovně vytížené. Ve výše uvedené tabulce je přehled jejich profesí a doba, kterou strávily na MD/RD. Ta je velice krátká. Nejdelší uvedená je 6 měsíců. V jednom případě dokonce jen 2 týdny. Ne všechny matky s touto dobou byly spokojené. Petra např. uvádí: *„ Matka dítěte, o které jsem se starala, byla velice ráda, že její dítě může zůstat doma s Au Pair. Vybojovala si u zaměstnavatele, že může celých 14*

týdnů zůstat doma na mateřské. Byla to specializovaná doktorka a její šéf po ní požadoval, aby nastoupila do práce ihned po šestinedělí. Čtrnáct týdnů mateřské považovala za úspěch, ale bývala by zůstala doma déle, kdyby mohla.“

Co se počtu hodin hodin týče, tak skoro všechny respondentky uvádějí, že se matky vracely z práce až k večeru nebo úplně večer. Čili času s dětmi trávily ve všední den málo. Lída se svou výpovědí lehce vymyká. Konstatuje: *„Myslím, že se dětem věnovaly hezky, ale hodně bylo na mně.“*

Starší děti podle výpovědí mívaly hodně školních aktivit a kroužků a také se hodně navzájem navštěvovaly. O víkendech Au Pair nepracovaly, ale od rodin vědí, že často navštěvovaly svoje rodiče. O rodinných oslavách více uvádí Lída: *„My jsme nějaký bombastický oslavy nepořádali. Vzpomínám si na jednu zahradní party, kam přišla spousta lidí, ale vůbec už nevím, čím to byla oslava. Ale nebyl to žádný luxus, spíš hodně lidí, každý něco přinesl k jídlu...spíš se mi to líbilo, bylo to takový hezký.“*

Anna k tématu rodiny: *„Líbila se mi pospolitost rodiny, společné večere pro patnáct lidí, obě i s Hanou jsme byly zvány. Také se mi líbila spolupráce rodiny v rámci firmy.“*

6.5 Důvod najímání Au Pair

Důvody najímání Au Pair, shrnují respondentky následovně. V první řadě není zvykem, že prarodiče hlídají děti a pak jsou to jednoznačně finanční důvody.

Hana např říká: *„Jesle jsou drahé, v případě více dětí se Au Pair naprosto vyplatí, je to levná pracovní síla a zároveň funguje jako uklízečka.“*

Lída konstatuje: *„Je jasné, že když má někdo Au-Pair, tak má na sebe víc času, než když ji nemá. Můžu srovnat se sebou a svým okolím. Já jsem měla dvě děti - jeden a půl roku po sobě, žádný babičky ani jinou výpomoc, bylo to náročné. Když Au-Pair uklidí, vypere a pohlídá děti, tak je to podle mě pohodička.“*

Důvodem najímání také mohl být určitý společenský trend, který se mošavu ujal. Na druhou stranu víme, že jesle byly založeny až v r. 1997. Takže

předtím ženy, které se musely vrátit do práce, musely najmout někoho na hlídání, pokud děti tedy nechtěly vozit do jeslí mimo mošav.

Na téma jeslí vypovídá Anna: „ Byl to takový společenský úsus, i když ta moje zaměstnavatelka by si mohla dovolit, aby s dcerou zůstala doma.“

6.6 Vliv zkušenosti Au Pair na výchovu dětí a strategie péče

Na tuto otázku jsem dostala různorodé odpovědi, které jsou zde předloženy.

Monika tvrdí: „*Tato zkušenost mě neovlivnila z důvodu, že většinou jsem byla s dětmi sama, takže jsem nemohla pozorovat, jak jsou děti vychovávány a hodnotit to.*“ Zároveň Monika dodává, že by si nikdy nevzala Au Pair, protože by se na ní nemohla spolehnout.“

Další respondentky připouštějí vliv na jejich výchovu i způsob péče.

Petru to naopak ovlivnilo. Říká: „*Určitě, vím, čeho si mám všímat, na co si mám dávat pozor. Kdyby nemohli hlídat moji rodiče, asi bych využila této možnosti. Vzala bych si holku na hlídání, ale rozhodně ne mladší dvaceti let.*“

Anna k tomu říká: „*Přišla jsem na to, o co ty ženy přicházejí a nechtěla by to tak. Pomoc bych brala, ale ne v takové míře. Na druhé straně se mi nelíbí způsob vyřazení ženy ze společnosti ve stylu naší mateřské dovolené na 3 roky. Brala bych řešení něco mezitím. Ale v praxi jsem si žádnou výpomoc nevzala, ale ne kvůli tomu, že bych se obávala nějakého zanedbání péče.*“

Hana říká: „*Díky zkušenostem s Au Pair mám daleko větší trpělivost s vlastními dětmi, ale Au Pair určitě nechci, je to šílený zásah do soukromí.*“

Lída brala zkušenost Au Pair jako průpravu na vlastní mateřství. Říká: „*Když bylo mladšímu 12 měsíců, tak se narodila ta nejmladší. A to bylo pak drsný, někdy mě nechala Sivan doma s těma dvěma mladšíma. To byly obě mimina, se kterýma se nedomluvíš, každý spí a jí jinak... vlastně dobrá škola, věděla jsem, co mě čeká.*“

6.6.1 Shrnutí

Péče o děti je velmi podřízena kariéře. Ženy zaměstnávaly Au Pair, aby se mohly své práci v plné míře věnovat a zároveň zvládnout péči jak o děti, tak o domácnost. Tyto ženy neměly problém svým Au Pair plně důvěřovat a zároveň od nich vyžadovaly vysoké pracovní nasazení.

7 Závěr

V teoretické části jsou uvedena kvantitativní data a grafy reprezentující populaci celého Izraele. Tato data budou nyní uvedena do vztahu se vzorkem zkoumané populace. Izrael je v rámci států OECD specifický svoji vysokou mírou manželství a nízkou rozvodovostí. Také zkoumaná populace reprezentuje tuto skutečnost. Všechny respondentky žijí v manželství, pouze jeden respondent je rozvedený. Procentuální svobodných matek patří k těm nižším v rámci států OECD. Tento fakt vypovídá o realitě v Nir Cvi, jelikož jsem během výzkumu neslyšela o jediné svobodné matce. I když připouštím, že je možné, že většina svobodných matek žije ve městě, kde si mohou zajistit levnější bydlení a mošav tak není jejich typickým útočištěm. Tyto skutečnosti vypovídají o tom, že stát Izrael považuje rodinu za svoje centrum a hraje zde roli samozřejmě náboženský rozměr společnosti. Konkrétně mám na mysli to, že manželství a rozvody plně spadají pod kompetenci náboženských soudů, což platí i pro sekulární část populace. Do jaké míry jsou sekulární ženy ovlivněny rozvodem, by mohlo být tématem dalšího výzkumu.

Vysoká míra porodnosti je dalším specifikem Izraele v rámci států OECD. Dotazované matky uváděly tři, v jednom případě čtyři děti. Také respondentky ze skupiny Au Pair se pracovaly v rodinách, kde většinou byly tři děti. Počet tří a více dětí dokonce převyšuje průměr dětí u sekulárních žen. Jako jednoznačně ovlivňující faktor porodnosti, považuji dobré finanční zázemí respondentek, které jim umožnilo hradit jesle, Au Pair a chůvy. To znamená, že ženy se mohly opět brzy vrátit do zaměstnání a zajistit tak zdroj příjmu pro svoji narůstající rodinu. Za další zásadní faktor, považuji charakter mošavu a jeho vysokou kvalitu občanskou vybavenost. Mošav představuje bezpečné prostředí vhodné pro rodiny s dětmi, které pěstují vřelé vztahy uvnitř komunity. Děti nalézají už v jeslích svoje kamarády, společně sportují nebo se účastní jiných zájmových aktivit a navštěvují se doma. Vznikají tak mezi nimi těsná pouta, která přispívají k celkové kvalitě života v Nir Cvi. O optimálních podmínkách pro rodiny s dětmi

svědčí fakt, že se sem mnohé rodiny stěhují. Několik mých respondentek se do mošavu také s rodinou přistěhovalo.

V současné době jsou ženy zastoupeny vysokým podílem na trhu práce. U vysokoškolsky vzdělaných žen je to konkrétně 88%. U vysokoškolsky vzdělaných žen není téměř rozdíl mezi těmi, které pečují o dítě do čtyř let a těmi, které ne. Dotazované ženy jsou dokladem těchto dat. Všechny ženy kromě jedné pracovaly.

Oproti celostátnímu průměru čerpání MD/RD/LWOP, který u sekulárních žen činí 22 týdnů, se ženy vracely do zaměstnání po delší době. Z větší části ženy čerpaly dovolenou od šesti měsíců do jednoho roku. Respondentky reprezentující Au Pair udávaly, že se matky v rodinách vracely spíše po kratší době. Častěji se vracely po šesti měsících nebo méně. Buď to po nich vyžadoval zaměstnavatel, nebo se samy chtěly do práce vrátit. Brzký návrat do práce byl také nejčastějším důvodem, proč matky Au Pair zaměstnávaly. Některé dotazované ženy by uvítaly delší dobu neplacené rodičovské dovolené, ale většina žen je s délkou stanovenou státem spokojena a dobu šest měsíců až rok považuje za dostačující. Délku čerpané dovolené určuje zejména charakter práce a jak rychle zaměstnavatel požaduje návrat do práce. Ženy se svobodným povoláním nebo ty, které pracovaly na sebe, častěji volily delší mateřskou dovolenou. Dalším faktorem je touha zůstat s dítětem co nejdéle, dokladem toho jsou ženy, které se vzdaly svojí práci, aby mohly být s dětmi déle.

Pokud tedy žena nechce přijít o práci, musí se nejdéle do jednoho roku po porodu do ní vrátit. Musí pak zvolit způsob péče o své dítě. Tou nejčastější strategií péče o dítě do tří let věku, je předškolní péče, konkrétněji jesle. Procentuální zastoupení ve vztahu k našim respondentkám činí 70,5% až 72,8%. Lze usoudit, že v Nir Cvi je tomu podobně. Všechny uvedené respondentky s výjimkou jedné totiž dříve nebo později volily pro své dítě jesle, což potvrzuje mojí stanovenou hypotézu. Výrazněji se lišil se věk dětí, kdy děti do jeslí vstupovaly. Méně často se ženy rozhodují, že se svými dětmi zůstanou doma, aby se o ně postaraly samy. Celostátní průměr vykazuje číslo 25,6% až 18,1%. Čím vyšší příjem mají, tím méně tuto strategii volí. Hovořila jsem se dvěma

respondentkami, které se o děti staraly samy, ale v Nir Cvi je takových matek více. Na začátku výzkumu jsem o této skupině matek vůbec neuvažovala. Na základě zjištěných dat usuzuji, že výše příjmu respondentek nemusí být hlavním faktorem, který tento jev ovlivňuje. Nejméně častou strategií je placená chůva na hlídání. Její procentuální zastoupení činí 3,9% až 9,2%. Toto číslo reprezentuje i Nir Cvi, jelikož chůvu zvolila jen jedna respondentka. Provedla jsem rozhovor se dvěma informátory, kteří si najaly Au Pair přibližně před dvaceti lety. Moje původní hypotéza, která předpokládala, že v Nir Cvi žádné Au Pair pravděpodobně nebudou, se potvrdila. V současné době zde nepracuje ani jedna Au Pair. Za hlavní příčinu pokládám nestabilní bezpečnostní situaci, se kterou se dívky ze západních zemí neumí tak dobře vyrovnávat jako Izraelci.

Ty ženy, které nechtěly svoje dítě svěřit tak brzy do péče někoho jiného, volily strategii péče doma. Jedna tak zároveň tak přišla o práci. Jako hlavní důvod ženy uvádějí, že dítě potřebuje jejich péči do dvou až tří let věku. Tento věk je zároveň vhodným věkem pro vstup do kolektivu a mohou jít do jeslí nebo rovnou do školky. Druhý důvod uvádějí, že pro ně není ekonomické za péči platit a zároveň se ochudit o cenný čas, který může být strávený s dětmi. Výchova dětí je tak plně v jejich kompetenci.

Nejpopulárnější i nejčastější způsob zvolené strategie byly jesle. Původní hypotéza se tak potvrdila. Ženy, které šly do práce, upřednostňovaly tento typ péče před chůvou a Au Pair ze dvou důvodů. Tím prvním byl finanční a tím druhým obava ze ztráty soukromí a nedůvěra v chůvu. Ačkoli neuvádějí osobní špatné zkušenosti, obávají se často, že chůva není pod kontrolou a může být nespolehlivá nebo dokonce jejich dítě bít. Dalším neméně důležitým důvodem, který ženy uvádějí je, že děti potřebují kamarády a společnost. Nejčastěji uvádí, že je to kolem roku, roku a půl. Proto také dávaly děti do jeslí děti v různém věku. Přestože ženy předaly děti na výchovu instituci, požadují velmi vřelý, láskyplný přístup k dítěti. Který má evidentně suplovat péči matek, spíše než zajistit výchovu a předškolní přípravu. Někdy odloučení představovalo těžké období pro děti i matky. Pochopila jsem, že matky jsou smířené s tím, že včasný vstup do kolektivu je nutný pro dobro dítěte.

Strategie placeného hlídání byla zvolena především proto, že ženy šly poměrně brzy zpátky do práce, jak dokládají informace od Au Pair. Také neměly problém s důvěrou v chůvu nebo Au Pair. Moje respondentka dále využila možnosti dát dítě do velmi malé skupiny dětí, která dítěti zaručovala rodinné prostředí a větší míru pozornosti než v jeslích. Au Pair byly najímány jednak proto, že plnily funkci chůvy, ale zároveň měly na starosti domácí práce. Oba respondenti hodnotí zkušenosti s Au Pair pozitivně a vytvořili si k nim hezký vztah a plně jim důvěřovali. Au Pair přicházely do rodin, když děti byly velmi malé, ve věku několika týdnů. Později, když nadešel čas, aby dítě vstoupilo do kolektivu, Au Pair zůstala, aby se dětem věnovala odpoledne. Rodiče tak nemusely dávat děti do odpolední školky.

Dále jsem se zabývala tím, jakým způsobem ovlivnily rodiče respondenty ve výběru jejich strategie. V podstatě ženy více či méně napodobovaly jejich matky. Na druhé straně byly dvě respondentky vychovány v kibucu. V té době bylo pro kibucy typické oddělování již velmi malých dětí od rodiny. Tuto zkušenost respondentky hodnotí velmi negativně a snaží se dětem podle svých možností maximálně věnovat. Fungování rodiny v rámci kibucu by bylo jistě také zajímavým tématem k dalšímu výzkumu.

Pomoc rodičů respondentů s dětmi bývá méně častá, než je tomu v Čechách.

Volný čas tráví respondenti zejména s rodinou, jejich rodiči, sourozenci, tetami atd. Tráví spolu především páteční večery nebo sobotní dny. Vždy mne fascinovaly často velkolepé oslavy narozenin dětí, na kterých schází celá velká rodina. Taková gesta budí dojem, že dítě je hlavní centrem pozornosti v rodině. Na druhé straně je pro respondentky velmi důležitá kariéra a není zcela běžné, aby kvůli dětem odsouvaly svoji práci na vedlejší kolej. V podobném duchu vyznívají odpovědi od bývalých Au Pair.

Respondentky druhé části výzkumu hodnotily vztahy s rodinou většinou velmi pozitivně. Problémy jim činila spíše velká pracovní zátěž. Volný čas, který trávily matky s dětmi, hodnotily někdy jako nedostatečný. Ohledně výchovy se názory respondentek shodují na tom, že je daleko liberálnější než v Čechách. Respondentky uvádějí, že si je rodiny najímaly jednoznačně kvůli finanční

výhodnosti. Matky byly většinou hodně pracovně vytížené a Au Pair jim tak zásadně ulehčovaly život.

8 Použité informační zdroje:

Literatura a odborné články:

1. Berkowitch, Nitza. Motherhood as a National Mission: The Construction of Womenhood in the legal Discourse in Israel. In *Women's Studies International Forum*. S. 605-619. Vol 20. Elsevier Science Ltd.: 1997.
2. Cherninovski Dov & Regev, Eitan. Infant mortality falling in Israel in *State of the Nation in Pictures 2013: Society, Economy and Policy in Israel*. Taub Center for Social Policy Studies in Israel: Jerusalem, 2013.
3. Hendl, Jan: *Kvalitativní výzkum: Základní teorie, metody a aplikace*. 3. vyd. Praha: Portál, 2012. ISBN 80-7367-040-2.
4. Krupp, Michael. *Sionismus a Stát Izrael*. Praha: Vyšehrad, 1999. [ISBN 80-7021-265-9](#).
5. Troen, S. Ilan: *Imagining zion: dreams, designs, and realities in a century of jewish settlement*. New Haven: Yale University Press, 2011. ISBN 9780300178531.
6. Zoufalá, Marcela. *Judaismus a ženy v Izraeli*. Karolinum: Praha, 2012. ISBN 978-80-246-2039-8.

Články na webových stránkách:

7. Bowers, Liora. Family Structure and Well- Being Across Israel's Diverse Population. Taub Center for Social Policy in Israel. August 2014. Online. Dostupné z: http://taubcenter.org.il/wp_content/files_mf/familystructureandwellbeing.pdf (15.4.2016).

8. Bowers, Liora&Fuchs, Hadas. Women and Parents in the Labour Market -Israel and the OECD. Taub Center for Social Policy in Israel. March 2016. Online. Dostupné z: <http://taubcenter.org.il/women-and-parents-in-the-labor-market-israel-and-the-oecd-2/> (15.4.2016).

Internetové stránky:

9. Central Bureau of Statistics. Avarage monthly wage and salaried jobs. Online: http://www.cbs.gov.il/reader/?MIval=cw_usr_view_SHTML&ID=329 (8.4.2016).
10. Central Bureau of Statistics. Localities. Population Density per Sq. Km of Land, by Districtand Sub-District Online. Dostupné z: http://www.cbs.gov.il/reader/shnaton/templ_shnaton_e.html?num_tab=st02_23&CYear=2013 (1.4.2016).
11. Central Bureau of Statistics. Localities. Sources of Population Growth, by District, Population Grroup and Religion. Online.
12. Dostupné z: http://www.cbs.gov.il/reader/shnaton/templ_shnaton_e.html?num_tab=st02_13&CYear=2015 (1.4.2016).
13. Central Bureau of Statistics. Fertility Rates by Age and Religion. On line. Dostupné z: http://www.cbs.gov.il/shnaton66/st03_13.pdf (21.4.2016).
14. GreatAuPair. Online. Dostupné z: <http://www.greataupair.com/aupair-nanny-jobs/Tel+Aviv/Tel+Aviv.htm/proximity/6949580/search/family/page/3/displayRows/5> (24.4.2016).
15. Idnes.cz. Na světě žije stejně Židů jako před holokaustem, spočítali vědci. Online. Dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/ve-svete-zije-stejne-zidu-jako-pred-holokaustem-spocitali-vedci-pw4-/zahranicni.aspx?c=A150630_072015_zahranicni_jpl (21.4.2016).
16. Israel Ministry of Forrein Affairs. Online. Dostupné z: <http://mfa.gov.il/MFA/AboutIsrael/Education/Pages/EDUCATION-%20Preschool%20Education.aspx> (8.4.2016).

17. Izrael Law Recource Center. Online. Dostupné z:
<http://www.israelawresourcecenter.org/israelaws/fulltext/defenceservice/aw.htm> (14.4.2016).
18. Jewish Virtual Library. Basic law of Israel. Israel Defence Law. (1986).
Online. Dostupné z:
<https://www.jewishvirtuallibrary.org/jsource/Politics/defense/defense.html>
(14.4.2016).
19. Jewish virtual library: Jewish colonization Association (ICA). Online.
Dostupné z:
http://www.jewishvirtuallibrary.org/jsource/judaica/ejud_0002_0011_0_1_0128.html (1.4.2016).
20. Kansas City – Sister Cities. Online. Dostupné z:
<http://www.kcsistercities.org/sister-cities/ramla-israel> (1.4.2016).
21. Kurzycz. Online. Dostupné z: <http://www.kurzy.cz/kurzy-men/nejlepsi-kurzy/ILS-izraelsky-sekel/> (8.4.2016).
22. Moshav Nir Zvi- Kfar Argentina. On line. Dostupné z:
<http://www.nirzevi.muni.il/>
23. (1.4.2016).
24. Moshav Nir Zvi- Kfar Argentina. On line. Dostupné z:
25. <http://www.nirzevi.muni.il/WebSitePages/Education/AmutaPeuton.htm>
(1.4.2016)
26. Moshav Nir Zvi- Kfar Argentina. On line. Dostupné z:
<http://www.nirzevi.muni.il/WebSitePages/About/History.htm> (1.4.2016).
27. Moshavim of Israel: Online. Dostupné z:
<http://moshavimofisrael.netzah.org/nir-tzvi.php> (1.4.2016).
28. National Insurance Institute of Israel. Online. Dostupné z:
<https://www.btl.gov.il/English%20Homepage/Pages/default.aspx> (21.4.2016).
29. Oblastní rada Emek-Lod. Online. Dostupné z: <http://emek-lod.org.il/>
(1.4.2016).
30. Ramla. Online. Dostupné z:
<http://ramla2014.mpage.co.il/SystemFiles/2254.pdf> (1.4.2016).

31. Taub Center for Social Policy in Israel. Online. Dostupné z:
<http://taubcenter.org.il/israeli-single-mothers-smaller-in-number-and-poorer-in-income/> (15.4.2016).
32. Taub Center for Social Policy in Israel. Online. Dostupné z:
<http://taubcenter.org.il/family-structure-and-well-being-across-israels-diverse-population/> (15.4.2016).
33. Taub Center for Social Policy in Israel. Online. Dostupné z:
<http://taubcenter.org.il/women-and-parents-in-the-labor-market-israel-and-the-oecd-2/> (15.4.2016).
34. The World Bank. Online. Dostupné z:
<http://data.worldbank.org/indicator/SP.DYN.IMRT.IN> (15.4.2016).
35. United Nation Treaty Collection. Declarations and Reservations: Israel. Online. Dostupné z: https://treaties.un.org/Pages/ViewDetails.aspx?src=TREATY&mtdsg_no=IV-8&chapter=4&lang=en#EndDec (15.4.2016).
36. UN Women. Convention on the Elimination of all Forms of Discrimination against Women. Online. Dostupné z:
<http://www.un.org/womenwatch/daw/cedaw/text/econvention.htm> (15.4.2016).

Grafy na internetových stránkách:

37. Taub Center for Social Policy in Israel. Online. Dostupné z:
<http://taubcenter.org.il/state-of-the-nation-pictures-2013/?gotopage=19> (15.4.2016).
38. Taub Center for Social Policy in Israel. Online. Dostupné z:
<http://taubcenter.org.il/state-of-the-nation-picture-2014/?gotopage=64> (15.4.2016).
39. Taub Center for Social Policy in Israel. Online. Dostupné z:
<http://taubcenter.org.il/a-picture-of-the-nation-2015/?gotopage=2> (22.4.2016).

40. Taub Center for Social Policy in Israel. Online. Dostupné z:
<http://taubcenter.org.il/a-picture-of-the-nation-2015/?gotopage=2>
(22.4.2016).

9 Resumé

This diploma theses is based on several long - term stays in moshav Nir Zevi. When I worked there as an Au Pair in 1998, I met several people who played a key role in my current long-distant research. I met my two gatekeepers who helped me get into contact with other people in moshav. With my gatekeepers, we planned carefully suitable women for my case study. The population represents great variability of strategies of childcare from 0 till 3 years old. Women in Israel have 14 weeks of paid maternity leave then the possibility of not paid parental leave for 12 weeks and not very known possibility to extend this period to whole 52 weeks which is called leave without pay. After finishing this period, they are forced to choose how to balance their work duties with a child care. There are several ways they can choose. First of all, it is homecare. They can stay at home with their children but in this case they would loose their jobs. Secondly, they can use preschool education which is quite popular in Israel. Thirdly, they can use nannies and babysitters. Each way has it own specifics and each way is suitable for differrent women. Profession of women, their working schedule and economical background are the great determinants which affect their choice. This case study tries to decribe also a family life with small children within the secular community of moshav. And in the end, it compares the conclusions from the terrain to the teoretical part.

10 Přílohy

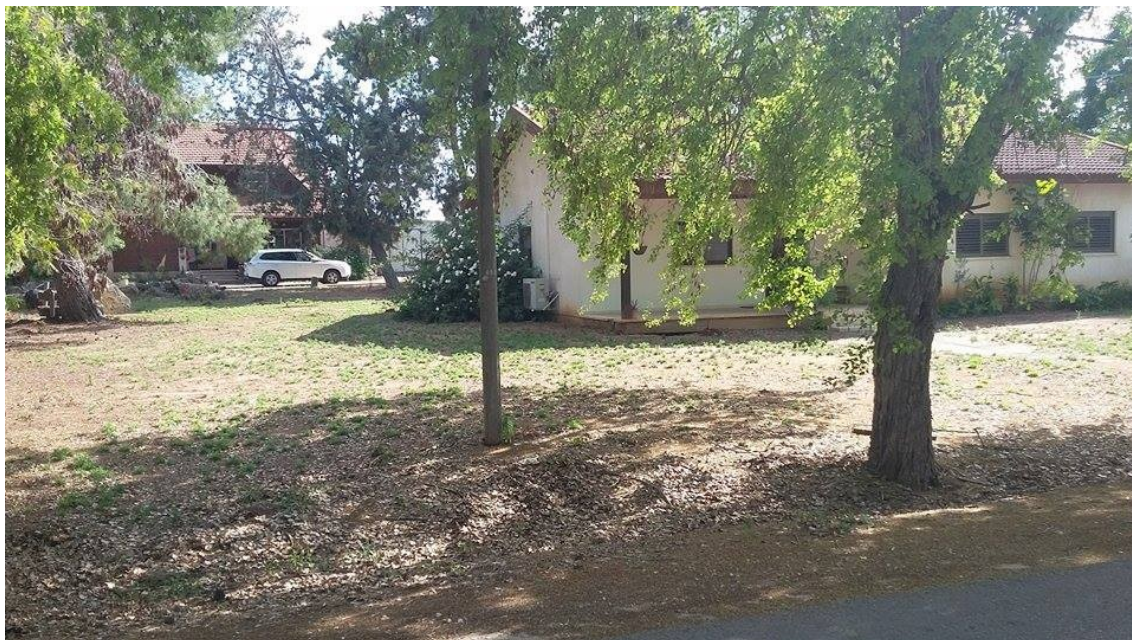

Foto: Nir Cvi (Zdroj: Informátor).

Foto: Nir Cvi (Zdroj: Informátor).

Foto: Nir Cvi – oslavy svátku Šavuot (Zdroj: Informátor).

Foto: Nir Cvi
šabat v jeslích
Informátor).

– Kabalat
(Zdroj: